

Jindřich Coufal

Václav Chroustenský z Malovar a Chroustenic, správce polenského panství ....

Majitelem polenského panství od roku 1522 byl Jan starší Trčka z Lípy. Od svých poddaných byl velmi podceňovaný a považovaný za špatného hospodáře, hlavně vinou Václava Chroustenského z Malovar, který tehdy spravoval polensko-přibyslavské panství více ke svému prospěchu, než k prospěchu svého pána. Polenští poddaní velmi žehrali na jeho ziskuchtivost, která se projevovala neustálým ukládáním nových vymyšlených dávek. Z této nenávislosti vznikla prostá, ale výstižná báseň, zachovaná v třeboňském archivu.

Jakým způsobem rostl majetek Václava Chroustenského z Malovar vidíme z toho, že po několika letech správování na panství Polná-Přibyslav koupil roku 1531 od sirotků po Janu Hostakovském z Arklebic, zastoupených Janem z Pernštejna, zboží Myslibořické s tvrzí a pustými vesnicemi Lykoderami a Ostrou Loukou, k němuž 1532 od Ludmily, dcery Jana Jenička z Olbramic a Lhotky přikoupil vesnice Lhotku s tvrzí, Lipník, Klučov a Štěpánovice.

Roku 1550 získal od Jaroslava z Pernštejna panství Bohdalov. Později připojil k němu sousední rudolecké panství; to koupil po smrti jeho majitele Jana z Vranova a dal si zapsati do „zemských desk“ roku 1552. Skládalo se z Německého Rudolce s tvrzí a pivovarem, ze vsí Chroustova, Kyjova, Arnolce, Nadějova a horní části Zhoře se šesti usedlíky, kromě pustých vsí Němkyně, Blažkova a Nižova. Jeho synové Jan a Rafael z Malovar zvětšily tento majetek o panství Měřín, skládající se v té době z Měřína s farou, dvorem a pivovarem a ze vsí Blízkova, Chlumku, Dědkova, Jersína, Milikova, Stáje, Černé a Zhoře /dolní části/, dále k tomu přičleněných vsí Meziříčka a Jamného. Takto ucelené panství udrželo se v tomto rodě až do roku 1623, kdy bylo Janu Chroustenskému z Malovar pro vzpouru proti Ferdinandovi zkonfiskováno.

Panství Rudolec a Měřín s uvedenými vesnicemi byla prodána téhož roku za 68 000 mor.zlatých Rombaldovi, hraběti z Collalto.

Myslibořice byly zkonfiskovány a prodány roku 1625 za 52 000 zl. Jiřímu, hraběti z Náchoda. V té době sestávalo toto panství z městečka Myslibořic se zámek, dvorem, ovčínem, pivovarem, zahradami a se vsí Lhotou se dvorem a ovčínem, dále z Klučova, Lipníku, Štěpkovic, Lesonic, Milotic, Štěpánovic, Petruvek a z desátku z Bohušova a Zárubic.

Báseň složena byla až tehdy, když polenské panství Trčka prodal Karlu Skalskému z Valdštejna a jeho manželce Elišce z Postupic za 25 000 kop gr. českých, a to Polnou, Přibyslav a pustý Ronov s tvrzemi, vesnicemi a klášteřem pohledským.

**Báseň na správce polenského panství
Václava Chroustenského z Malovar z roku 1538**

*Léta oc XXXVIII na den svatého Martina
stala se jest na Polné novina
kteráž až dávno slyšána
teprv se nyní zjevila ...*

*Za kterůžto lidé chudí na panství Polnickém slyšíc
Pána Buoha prosili
ať by v tom uslyšání byli
majíc mnoho sužování
od daních, berní, celých rokuov bez přestání
za to Pána Boha prosili
aby těch správcí auřednikuov zbaveni byli*

*Neb za pana Václava Chraustenského
stalo se jim mnoho zlého
kterejž vymyšlel na ně berně,
aby je trápil tajně i zjevně...*

*I pravíce, v tom pána svého litující
na mysli majíc Myslibořice,
usilujíc o ně, což muože nejvíce
ač v tom trpěly páně Trčkovy měšce –
Střítež i jiné vesnice ...*

*Týž vidúce, že se jim peněz nedostává
musela tu býti jeho rada*

*a řkúc: „Pane chci vám radu dáti, chcete-li Polnou prodati,
pan Karel z Rychmburku ukáže k nám štedrú ruku,
že vám dá tisíc padesáte – za to ji jinému neprodáte ...!“*

Chudí lidé to uslyšeli, Pána Buoha za to prosili :

*„Nercili padesáte tisíc
ještě půjčíme panu Karlovi dvakrát víc,
abychom Chraustenskýho mohli zbaveni býti ...“*

*Tu pan Jan Trčka z Lipé nejša člověk chytrý
teprv na srdci lítoval,*

že jest sobě Chraustenského kdy za radu bral ...

*Pan Chraustenský tu stál, těch lidí a zámku postupoval,
a řkauc: „Nestarejte se, milý pane, nyní Polné postúpíme,
z toho dluhy zaplatíme : vězte, že jsme za Střítež peníze brali,*

z toho úroky a dluhy spravovali ...!“

Chudí lidé tu stáli, pána svého v tom litovali

a řkúc: „Bude-li dýle jeho rady poslúchati,

mušíť se pan Trčka v hlavě dráti...

neb kdyby to jeho Milost pán z Pernštaina znal,

jistě by jeho prvé při sobě rád choval.

Ale trefil svuoj na svého, těžce uhonie podruhé takového...“

Ale můž ty rozумы každý jeho znáti,

že chytrosti neměl v Brně kde bráti,

však se před panem Trčků chytře opatřil:

at' by jeho potom viniti nemohl, žádal od něho list pod pečeti,

chtěl-li by ho potom kdo viniti,

a řkúc: „chcete-li mé rady, pane, poslúchati,

chci vám z těch dluhuov pomáhati.“

Na pána chytře šel, na sedláky tauze třel,

aby pánu po několika kopách groších půjčovali,

zase sobě po groši při úroku vyráželi,

řka: „Udělá vám pán na to listy, že vám nebudau velmi jisty.“

Trefil se k tomu rychtář z Hrbova

pověděl tato slova: „Pomiete na mě sousedé milí,

byť vám ty peníze vráceny byly.“

Stál tu rychtář z Záborného,

neodpověděl k tomu slova horlivého...

řka: „Co chce pán míti, mušíme vuoli jeho naplniti,

bychom měli krav ze dvora zbyti,

necht' nás drau, co mohau nejvíce, at' nám nezůstane ani slepice.“

Tak mu pan Chraustenský z dluhů pomuože, když nás vysse /vysaje/,

jako had žábu z kuože.

Víte, že nemuože býti než chraust chraustem,

a v koňským lejně hustém tak jest dlúho brčel

a velmi z lipnické polévky ztučněl:

pomníme tomu časy, že se na nie ježily vlasy.

Ale nyní panský kvasy, což muož nejvíce,

děkujíc panu Trčkovi, že mu dal za službu Myslibořice,

chtíc mu raditi, což muož nejvíce.

Svíti Myslibořice – lípe nežli Pardubice,

kdyby nebylo Polné a Lipnice, nesvítily by tak Myslibořice,

at' by zbyl i Lipnice, a tak nezůstane mu než Humpolec

při něm některá kopa ovec, i z toho udělá na Myslibořici krovec.

*A protož vy páni mladí, kteříž míváte služebníky, rady,
když se ženíte „Jižt' na tom dosti“, tak vy mníte.*

*Nehled'te na jih pěkné řeči, přilož k svému statku každý sám péči:
hled' do kuchyně i do pivnice, kam se procházejí pečeně i slepice.*

*Spravujíce slušnú měřú, a tak z tebe dlužníci sukni nezderu,
ani statku bude třeba prodávati, ale od jiných budeš kupovati,
děkujíc Pánu Bohu, že nemáš mnoho dluhuov.*

*A protož všemohúcí Pán Buoh budíž z toho pochválen,
že jest od nás sedlákov ten chraust zdálen ...!*

*By bylo toho na dlúze, věčná naše núze
k tomu psota neb bída, berně každý den,
neb na Myslibořice robota ...*

*Pokudž bylo za pana Bočka, neobdržela se na rynku kovaná kočka:
pobravši od měst pivovary i mlýny, ledva vycházejí z Polné pro núzi
dejmy.*

A protož se svých hříchů kejme

*a za pana Karla, pána svého, pána Buoha žádajme,
aby pan Buoh ráčil jemu dáti svouj lid ke cti a chvále spravovati,
nedopustil auředníkuov jich tak těžce dráti...!*

*Ale Chraustenskému, pane Buože, bud' sám pomsta jemu,
však se tobě poraučíme, žes nás uslyšel milý Pane !*

*Panu Trčkovi nedáváme viny, kdyby měl auředníky jiný,
kteříž by jeho tak nešálili, byli bychom se dobře měli ...*

*Protož dobře by bylo, aby se páni sami nelenovali
a k svému přihlíдали,*

*aby jiní jim pod jmínem páně nebrali a lidi mu nechudili
a páni u lidí za posměch a chodci nezuostali...*

*Prosím, kdo to bude čísti, neračte nám za zlý míti –
již jsauc svobodni, mušíme vám předešlé nouze ukázati...!*

*Nuž my uzralá rota, kterýchž se přidrží nás psota,
psali jsme v Brodě - sedíce na schodě....*

P w v S.

Báseň z roku 1538 je uložena v třeboňském archivu pod č. j. 4057. Její hodnota spočívá ve vylíčení svízelných polenských pod vyděračským správcem a radost nad jeho odchodem. Skladatelé byli prostého původu a poddaní polenští.

V době povstání proti Ferdinandovi II. r. 1620 mělo rudolecké panství dva majitele. Horní díl s Rudolcem vlastnil Jan Rafael Chroustenský a náležely

k němu vesnice: Rudolec, Bohdalov, Chroustov, Zhoř, Stáj, Arnolec a Nadějov. Dolní část náležela Pavlu Mošovskému z Moravětína (konfiskační protokol uvádí Pavla Rožnovského?) a náležely k němu vesnice: Černá, Měřín, Blížkov, Dědkov, Milíkov, Kyjov, Jersín a Chlumeck.

Jan Rafael Chroustenský patřil mezi nejzámožnější moravské osoby. V době povstání byl od stavů zvolen za rytířstvo do poselstva, které při uvítání nového krále Bedřicha Falckého mělo mu připomenout povinnosti k zemi a přání moravského obyvatelstva... Celý jeho majetek, odhadnutý na 68 000 zl. moravských, mu byl proto zkonfiskován a předán hraběti Rombaldovi XIII. z Collalto et San Salvatore.

*****

Bibliografie Polenska v roce 2000

- Almanach k výročí 75 let Junáka v Polné.* Nakl. IEC Jihlava 2000, 110 stran
- Bajerová, A.: *Informace o poskytování pečovatelské služby v regionu Polná.* Polenský zpravodaj č. 4/2000, str. 10
- Bán, A.: *Vrátíme, ale...* (osudy některých synagog v ČR). Reflex č. 11/2000, str. 32-36
- Bennet, M.: *Around the Jewish World. Activists try to set history straight by reopening Czech blood-libel case.* Virtual Jerusalem.com, 9. 4. 2000
- Blažek, T.: *Klešter v Polné se dočká vyčištění.* MF Dnes 6. 5. 2000, příloha Českomoravská vysočina, str. 2
- Blažek, T.: *Pivovar už je prodán.* MF Dnes 28. 7. 2000, příloha z ČMV
- Blažek, T.: *Polenský měšťanský pivovar se nedražil.* MF Dnes 27. 6. 2000, příloha z ČMV
- Brhelová, Z.: *Prohraná bitva s tmářstvím* (hilsneriáda). Květy č. 15/2000, str. 29
- Brhelová, Z.: *Proti všem: tentokrát Masaryk.* Květy č. 16/2000, str. 29
- Bříza, Z.: *Letos podesáté mimořádný vlak do Polné.* Polenský zpravodaj č. 10/2000, str. 6
- Caha, S.: *Polenští sbánějí peníze na zchátralou dominantu.* MF Dnes 15. 6. 2000, příloha z ČMV
- Cendelín, D.: *Stará silnice.* Polensko č. 3/2000, str. 10-13
- Coufal, P.: *Okénko do práce Městského úřadu v Polné.* Polenský zpravodaj č. 6/2000, str. 6
- Coufal, P.: *O loutkovém divadylku.* Polenský zpravodaj č. 4/2000, str. 7
- Coufal, P.: *Výroční členská schůze Klubu Za historickou Polnou.* Polenský zpravodaj č. 2/2000, str. 15
- Coufal, P. – Matula, V.: *TKZ Polná* (rozhovor s ředitelem podniku). Polenský zpravodaj č. 2/2000, str. 1

- Černý, B.: *Vražda v Polné* (IV. doplněně vydání). In: *Hilsneriáda - ke 100. výročí píseckého procesu*. Nakl. Linda Polná 2000, str. 15-126
- Dafě Plast. Okna tvoří oči domu*. Jihl. listy 7. 4. 2000 (Profil firmy, str. 4)
- Delfín, cestovní kancelář*. Polenský zpravodaj č. 3/2000, str. 9
- Děti ze Švýcarska na návštěvě v Polné*. Polenský zpravodaj č. 5/2000, str. 10
- Dům dětí a mládeže informuje*. Polenský zpravodaj č. 7-8/2000, str. 13
- Frankl, M.: *Rituální vražda jako politikum (situace v českých zemích na konci minulého století)*. Roš Chodeš, roč. 62, č. 1/2000, str.8-9, č. 2/2000, str. 16-17
- Fišar, V.: *Břetislav Rérych – tvůrce polenského muzea*. Recenze stejnojmenné publikace Zdeňka Jaroše. Polenské listy č. 6/2000, str. 3
- Fišer, Z.: „*Mé srdce touží po Polné...*“ *Listy českého zámečnicka z Egypta*. In: Vlastivědný sborník Vysočiny, odd. věd spol. XII./2000, vyd. Muzeum Vysočiny a Státní okresní archiv v Jihlavě, str. 245-280
- Fišer, Z.: *Zdeněk Jaroš, Břetislav Rérych – tvůrce polenského muzea (studie ke 100. výročí muzea v Polné)*. Polná 2000, 76 s. In: Vlastivědný sborník Vysočiny, odd. věd spol. XII./2000, vyd. Muzeum Vysočiny a Státní okresní archiv v Jihlavě, str. 337-338
- Granass, U.: *Die belastete Geschichte der Stadt Polná*. Prager Zeitung 13. 7. 2000, str. 4
- Grombříř, J.: *Nekupujte u židů...* Recenze na sborník *Hilsneriáda...* z nakl. Linda Polná. Tvar č. 10/2000, str. 23
- Hajnová, J.: *Malá vzpomínka na Dr. Tureckého*. Polensko č. 3/2000, str. 18
- Hajnová, J.: *Mlsá se stejně jako dříve? Z minulosti polenských cukráren, cukrářů a jejich výrobků*. Polensko č. 1/2000. str. 10-13
- Hanzlíček, Z.: *Z minulosti našich lékáren – Polná*. Časopis českých lékárníků č. 1/2000, str. 22-23
- Hladík, B.: *PhDr. Zdeněk Jaroš...* (recenze na publikaci „Břetislav Rérych, tvůrce polenského muzea“). Nakl. Linda Polná 2000, zadní strana obálky
- Hozák, J.: *Hilsneriáda v českém tisku*. In.: *Hilsneriáda - ke 100. výročí píseckého procesu*. Nakl. Linda Polná 2002, str. 163-192
- Hřbitovní řád*. Polenský zpravodaj č. 7-8/2000, str. 5-8
- Husova knihovna – informace o rozšíření služeb*. Polen. zpravodaj č. 10/2000, str. 7
- Hyliš, J.: *Vzpomínka na kolegu – učitele Josefa Kosa*. Polensko č. 2/2000, str. 11-12
- Jaroš, Z.: *Břetislav Rérych, tvůrce polenského muzea*. Nakl. Linda Polná 2000, 80 s.
- Jaroš, Z.: *MUDr. Josef Seegen*. Polensko č. 3/2000, str. 6-7
- Jelínek, S.: *Polná chystá Mrkvancovou pont'*. Rovnost 26. 8. 2000
- Jelínek, S.: *Synagoga je připravena ke otevření*. Rovnost 26. 8. 2000

- Jindřich Skočdopole zvolen krajským zastupitelem.* Rozhovor s polským starostou. Polenské listy č. 11/2000, str. 1
- Kalábková, J.: *Regionální dětský parlament.* Polen. zpravodaj č. 4/2000, s. 1
- Kettnerová, M.: *Ještě dva opuštění chlupáči a útulek pro psy v Polné by byl zcela plný.* MF Dnes – z ČMV, 9. 8. 2000
- Klenovský, J.: *Židovské město v Polné.* Nakl. Linda Polná 2000, 58 s.
- Klímová, L.: *Tatíček byl nejvíc nenáviděn v době hilsneriády.* Moravskoslezský den 7. 3. 2000, str. 5
- Kokeš, A.: *V okolí Polné působili dokonce tři vynikající řezbáři.* Rovnost – Místní zpravodajství, 21. 1. 2000
- Konrád, J.: *Příspěvek k pohledu na poddanská hospodářství regionu Příbyslavská po třicetileté válce.* Polensko č. 2/2000, str. 13-16
- Kopecká, L.: *Mistrovství Orla ve stolním tenise jednotlivců Polná 8. 4. 2000.* Polenský zpravodaj č. 5/2000, str. 13
- Koumar, K.: *Divadlo v Záborné.* Polensko č. 1/2000, str. 15
- Krček, Z.: *Děkanský chrám Nanebevzetí Panny Marie v Polné.* Polenský zpravodaj č. 7-8/2000, str. 13
- Krček, Z.: *Kostel sv. Barbory – stručné dějiny a současnost.* Polenský zpravodaj č. 6/2000, str. 8
- Krček, Z.: *Polenská farnost se představuje.* Polen. zpravodaj č. 2/2000, s. 12
- Krček, Z.: *Svatý rok 2000 a Polná.* Polenský zpravodaj č. 10/2000, str. 6-7
- Kuba, W.: *Dopisy Karla Varhánka do Polné.* Polensko č. 1/2000, str. 6-7 a č. 3/2000, str. 9-10
- Kubová, L.: *Festival Polná 2000.* Polenské listy č. 6/2000, str. 4
- Kubová, L.: *Nezaměstnanost na Polensku.* Polenské listy č. 6/2000, str. 1
- Kubová, L.: *Práce polenských dětí na evropské výstavě dětských kreseb ve Francii.* Polenské listy č. 5/2000, str. 4
- Kubová, L.: *Rozhovor (s historikem Dr. Bohumilem Černým a Bohuslavem Hladíkem).* Polenské listy č. 10/2000, str. 2-3
- Kubová, L.: *Slavnostní otevření synagogy (rozhovor s vrchním českým rabínem Karolem Sidonem).* Polenské listy č. 9/2000, str. 4
- Kuncová, V.: *Polenská farnost se představuje III.* Polenský zpravodaj č. 4/2000, str. 12
- Kuncová, V. - Veitová, B.: *10 let obnovení činnosti Junáka v Polné.* Polenský zpravodaj č. 4/2000, str. 12
- Kuník, M.: *Nazareth v Polné.* Polenské listy č. 11/2000, str. 4
- Kuník, M.: *50 let volejbalu v Polné.* Polenské listy č. 10/2000, str. 4
- Málek, J.: *Polenská farnost se představuje II.* Polen. zpravodaj č.3/2000, s. 1
- Málek, O.: *O jenečském osídlení u Příbyslavi a jeho zániku.* Nakl. Linda Polná 2000, 12 s.
- (mf): *V Polné se možná jednou zase bude vařit pivo.* Jihl. listy 1. 8. 2000

- Neubauer, Z.: *30 let hudební skupiny Efendix*. Polensko č. 4/2000, str. 19-28
- Neubauer, Z. a kol.: *Efendix – 30 let*. Z historie polenské rockové kapely. Nákl. vlastním, Polná 2000, 28 s.
- Novák, P.: *Petiční řád na Městském úřadě v Polné*. Polenský zpravodaj č. 7-8/2000, str. 5
- Obecné závazná vyhláška o zajištění čistoty a veřejného pořádku na území Města Polné*. Polenský zpravodaj č. 5/2000, str. 4-5
- Okénko do práce Městského úřadu*. Polenský zpravodaj č. 3/2000, str. 8; č. 4/2000, str. 6; č. 5/2000, str. 1
- Okres Jihlava – orgány státní správy. Pověřené obecní úřady*. Vyd. Okresní úřad Jihlava 2000, 32 s. a mapa
- Pařík, A.: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999* (zpráva o konferenci). Roš Chodeš, roč. 62, č. 1/2000, str. 14-15
- Pechová, J.: *Aby se mohl opravit chrám, musela předcházet rekonstrukce kostela*. Právo – Jižní Morava, 19. 6. 2000, str. 9
- Pechová, J.: *Hrabal bude mít v Polné židli štamgasta*. Právo, 28. 7. 2000
- Pěkný, T.: *Vražda v Polné* (recenze na publikace vydané k 100. výročí hilsneriády). Roš Chodeš, roč. 62, červen 2000, str. 16-17
- Požarek, M.: *Die tschechische Dreyfus-Affäre* (hilsneriáda). Frankfurter Allgemeine Zeitung, 8. 1. 2000
- Prchal, J.: *Barevný plán města Polné z 18. století*. Jedna strana textu A4, vyd. v dubnu 2000 jako informace – příloha ke kopii mapy, vyd. Klubem Za historickou Polnou
- Prchal, J.: *Bibliografie Polenska v roce 1998*. Polensko č. 3/2000, str. 14-18
- Prchal, J.: *Deset let Klubu Za historickou Polnou*. Vlastivědný sborník Vysočiny, odd. věd spol. XII./2000. Vyd. Muzeum Vysočiny a Státní okresní archiv v Jihlavě, str. 312-314
- Prchal, J.: *Hilsneriáda – výběrová bibliografie*. Vyd. Linda Polná 2000, 20 s.
- Prchal, J.: *Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Polné – výběrová bibliografie*. Polensko č. 1/2000, str. 16-17)
- Prchal, J.: *Mapa dítrichštejnského panství Polná-Přibyslav z roku 1770*. Průvodní text (jedna strana A4) ke kopii mapy z r. 1770, vyd. v dubnu 2000 Klubem Za historickou Polnou
- Prchal, J.: *Pleas v Polné v současnosti* (rozhovor s ředitelkou Marií Hradovou). Polenské listy č. 5/2000, str. 1
- Prchal, J.: *Polenské revoluční přetisky byly vyrobeny ze spekulativních důvodů*. Jihlavské listy 19. 5. 2000, str. 7
- Prchal, J.: *60 let ledního hokeje v Polné* (recenze na stejnojmennou publikaci Waltra Kuby). Polenské listy č. 3/2000, str. 3

- Prchal, J.: *Úvodní slovo vydavatele*. In: *Břetislav Rérych, tvůrce polského muzea*. Nakl. Linda Polná 2000, str. 3-4
- Prchal, J.: *Významná polská výročí v r. 2000*. Polensko č. 1/2000, s. 17-21
- Prchal, J.: *Z poznámek Karla Pražana*. Polensko č. 3/2000, str. 8-9
- Prchal, J.: *Zpráva o opravě hrobu L. Hilsnera*. Polen. zpravodaj č. 1/2000, str. 10
- Procházka, J.: *O zájezdech důchodců*. Polenský zpravodaj č. 2/2000, str. 9
- Procházka, J.: *Jarní poblažení* (koncert mladých hudebníků z Polné). Polenský zpravodaj č. 7-8/2000, str. 10
- Procházka, M.: *U Vejvodů se začalo opět točit pivo* (také o polském rodákovi, malíři K. L. Klusáčkovi). Právo 25. 4. 2000
- Průvodce kulturním, společenským a sportovním životem*. Polná 2000. Vyd. Městská rada Polná 2000, 14 s.
- Rous, P. – Málek, O.: *Zaniklá středověká vesnice Jeneč u Přibyslavi*. Vlastivědný sborník Vysočiny, odd. věd spol. XII./2000. Vyd. Muzeum Vysočiny a Státní okresní archiv v Jihlavě, str. 25-33
- Rozhovor se starostou města Polné Jindřichem Skočdopole*. Polenský zpravodaj č. 1/2000, str. 1
- Sarna, F.: *Polná očima mladých* (výstava učňů – fotografů z SOU Polná). Polenský zpravodaj č. 7-8/2000, str. 1
- (SC): *Bytí mají své první obyvatele*. MF Dnes – Českomoravská vrchovina Dnes, 21. 9. 2000, str. 1
- Skočdopole, J.: *Otevření regionálního židovského muzea v rekonstruované polské synagoze*. Polenský zpravodaj č. 10/2000, str. 1
- Skočdopole, J.: *Reforma státní správy*. Polenský zpravodaj č. 10/2000, str. 4
- Sobotka, J.: *Financování školství*. Polenské listy č. 11/2000, str. 2
- Sobotka, J.: *Proč se provádí fasáda na kaplance?* Polen. listy č. 8/2000, s. 1
- Sobotka, J.: *Přísaha* (vojáci jihlavské posádky přísahali v Polné). Polenské listy č. 8/2000, str. 1
- Sobotka, J.: *Setkání spolků*. Polenské listy č. 1/2000, str. 2
- Sobotka, J.: *Z jednání městské rady*. Polenské listy č. 3/2000, str. 2; č. 4/2000, str. 2; č. 5/2000, str. 2; č. 6/2000, str. 2
- Sobotka, S.: *Zrušení roboty na Polensku*. Polensko č. 1/2000, str. 22-24; č. 2/2000, str. 20-24
- Sotonová, L.: *Oblédnutí za školním rokem 1999-2000*. Polenský zpravodaj č. 7-8/2000, str. 14
- Sotonová, L.: *Projektové dny školy v ZŠ Polná*. Polenský zpravodaj č. 12/2000, str. 12
- Sotonová, L.: *Základní škola informuje*. Polen. zpravodaj č. 3/2000, str. 8
- Strípky z polské pouti 2000*. Polenský zpravodaj č. 10/2000, str. 5-6

- Šup, M.: *Historie Polné ve volebních výsledcích*. Polensko č. 1/2000, str. 3-6; č. 2/2000, str. 17-19
- Šup, M.: *Královské stromořadí – jubileum*. Polensko č. 1/2000, str. 13-14
- Šup, M.: *Městská elektrárna v Polné*. Polensko č. 4/2000, str. 13-18
- Šup, M.: *Polenský Ikaros*. Polensko č. 2/2000, str. 12
- Šup, M.: *Polná na pražském Vyšehradě* (Čestmír Vašák vystavuje své obrazy). Polenské listy č. 12/2000, str. 2
- Šup, M.: *Procházka Prabhou s K. L. Klusáčkem*. Polensko č. 4/2000, str. 8-11
- Thořová, V.: *Bobuslav Fišer, Lidová píseň na Polensku*. Český lid, roč. 87, č. 1/2000, str. 107-134
- Thořová, V.: *Oblas hilsneriády v lidovém zpěvním repertoáru*. Český lid, roč. 87, č. 2/2000, str. 107-134
- Thořová, V.: *Případ Anežky Hruškové v lidové zpěvnosti*. Hudební rozhledy, roč. 52, č. 9/2000, str. 22-24
- Urbánek, M.: *Kulturně historický a vlastivědný sborník Polensko, vydávaný v letech 1938-41 Spolkem městského muzea v Polné a jeho přínos polenské kultuře a vlastivědnému bádání*. Polensko č. 4/2000, str. 1-7
- Urbánek, M.: *První redaktor sborníku „Polensko“ v letech 1938-1941, regionální historik MUDr. Karel Turecký*. Polensko č. 2/2000, str. 1-4
- Urbánek, M.: *Za prof. Květou Rérychovou*. Vlastiv. sborník Vysočiny, odd. věd spol. XII. /2000. Vyd. Muzeum Vysočiny a SOKA v Jihlavě, str. 329-331
- Urbánek, M. – Vomelová, M.: *Polenské nakladatelství „Linda“ – Jan Prchal a jeho činnost v letech 1998-1999*. Vlastivědný sborník Vysočiny, odd. věd spol. XII./2000. Vyd. Muzeum Vysočiny a SOKA v Jihlavě, str. 297-298
- Toufar, K.: *Slibná bilance judistů DDM Polná za rok 1999 a I.Q Roku 2000*. Polenský zpravodaj č. 5/2000, str. 13
- Turecký, K.: *Kostelníci, kantorři a zvoníci v polenských pamětech*. Polensko č. 2/2000, str. 4-10
- Turecký, K.: *Požáry v Polné*. Polensko č. 3/2000, str. 1-6
- Uhlíř, J.: *Karel František Tepper, západomoravský barokní malíř*. Západní Morava, vlastivědný sborník, roč. IV. (2000), str. 17-44 (kapitola Polenské intermezzo na str. 27-29)
- Vacek, J.: *Malíř a grafik Karel Tondl*. Polensko č. 1/2000, str. 8-9
- Vacek, J.: *Pěvecký sbor Čestmír*. Polenský zpravodaj č. 4/2000, str. 12
- Vacek, J.: *Sochař František Vladimír Foit*. Polensko č. 4/2000, str. 12-13
- Varhaník, J.: *Muzeum v Polné si připomíná sto let*. Jihl. listy, 22. 8. 2000
- Varhaník, J.: *Polenský revoluční přetisk je filatelistickou raritou*. Jihlavské listy, 9.5. 2000
- Varhaník, J.: *V Polné vyhodnocena fotografická soutěž*. Jihl. listy, 2. 6. 2000

Vařejčková, E.: *Představujeme firmu IP Izolace Polná, s . r . o.* Polenské listy č. 2/2000, str. 4

Vašíček, P.: *Gedenkfeier für Leopold Hilsner.* Die Gemeinde 7/2000, str. 39

Vašíček, P.: *Leopold Hilsner – nové aspekty ke 100. výročí aféry.* Židé a Morava, sborník z konference, konané v listopadu 1999 v Muzeu Kroměřížska. Vyd. Muzeum Kroměřížska, Kroměříž 2000, str. 97-102

Vašíček, P.: *Schüller renovierten das Grab von Leopold Hilsner.* Die Gemeinde 7/2000, str. 38

Vašíček, P.: *Výstava „Erinnerung an Leopold Hilsner“ na Gausplatzu (ve Vídni).* Polensko č. 4/2000, str. 24

Veitová, B.: *Druhá tisková konference.* Polen. zpravodaj č. 7-8/2000, str. 9

Veitová, B.: *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999 (rozhovor s J. Prachalem a F. Machem – účastníky konference historiků v Praze).* Polenský zpravodaj č. 1/2000, str. 10

Veitová, B.: *Polenská jubilea 2000.* Polenský zpravodaj č. 1/2000, str. 8

Veitová, B.: *První tisková konference.* Polenský zpravodaj č. 6/2000, str. 6

Veitová, B. a kol.: *Divadlo Duba 1970-1990.* Polenský zpravodaj č. 11/2000, str. 11-12

Vícha, F.: *Aktuální otázky památkové péče v okrese Jihlava.* Jihlavské listy, 15. 8. 2000

Vobr, J.: *Vzácný konvolut prvotisků muzea v Polné.* Vlastivědný sborník Vysočiny, odd. věd spol. XII./2000. Vyd. Muzeum Vysočiny a Státní okresní archiv v Jihlavě, str. 237-244

Vokáč, P.: *Měl Adolf Hitler předky v Polné?* Hrom č. 6/2000, str. 24-25

Vomelová, M.: *Pozvánka na výstavu (k 100. výročí muzea v Polné).* Polenský zpravodaj č. 6/2000, str. 10

Vomelová, M.: *Zpráva o činnosti muzea v Polné za rok 1999.* Polenský zpravodaj č. 5/2000, str. 7

Vomelová, L. – Řehák, B.: *Ohlédnutí za skautskou výstavou.* Polenský zpravodaj č. 10/2000, str. 11

Vomelová, L. – Řehák, B.: *75 let Junáka v Polné.* Polenský zpravodaj č. 7-8/2000, str. 12

Vrbecký, D.: *Biskup posvětil polenský kostel.* Jihlavské listy, 27. 6. 2000

Vrbecký, D.: *Fotbalisté a hokejisté Dobronína oslavili padesátiny.* Jihlavské listy, 23. 5. 2000

Vyhláška Města Polné o nakládání s komunálním a se stavebním odpadem. Polenský zpravodaj č. 2/2000, str. 5-6; č. 12/2000, str. 5-8

Výstava obrazů Josefa Kosa. Polenský zpravodaj č. 10/2000, str. 9

Základní informace o městě Polná a Městském úřadu Polná, podávané ve smyslu § 5 zák. č. 106/1999 Sb., O svobodném přístupu k informacím. Polenský zpravodaj č. 11/2000, str. 5-9

Zeman, P.: *Ke změně vyhlášky o komunálních odpadech*. Polen. listy č. 5/2000, str. 3

Zeman, P.: *K chystaným změnám městské vyhlášky o hospodaření s odpady*. Polenské listy č. 4/2000, str. 1

Zeman, P.: *Město schválilo vyhlášku o odpadech*. Polenské listy č. 11/2000, str. 3

uspořádal Jan Prchal

Walter Kuba

Otto Skorzeny – voják a válečný stratég

Když jsem v těchto dnech měl možnost si přečíst publikaci *Mé velitelské operace* Otto Skorzenyho, kterou vydalo Naše vojsko v roce 2002, byl jsem velmi rád. Ověřil jsem si totiž skutečnost, že jsem se se Skorzenym při ústupu s jeho jednotkou opravdu setkal, ale potvrdilo se i to, jak o tom píše ve své publikaci *Z válečného deníku* (nakl. Linda Polná, 2001) na str. 15, že jejich ústup do Alp byl motivován nejen záchranou jednotky, ale i možností vyjednávat s Američany o event. společném boji proti Rudé armádě. Na vysvětlenou dodávám, že jsem jedním z posledních žijících bývalých příslušníků Wehrmachtu, kteří nedobrovolně zažili ústup německé armády od Norimberku po Šumavu; publikaci *Z válečného deníku* jsem sepsal v roce 2001, abych zanechal svědectví o situaci v německé armádě na konci války.

Knih *Mé velitelské operace* O. Skorzenyho má téměř 400 stran. Je tedy nemožné zmínit všechny jeho velitelské aktivity a úspěchy. Navíc, mladší generaci jeho jméno již nic neříká. Snad jen ti starší, kteří pamatují druhou světovou válku, slyšeli o tom, jak Skorzeny s osmnácti vojáky a dvěma piloty osvobodil 12. září 1943 na Gran Sasso Mussoliniho na příkaz Hitlera (do údolí byl Mussolini v doprovodu Skorzenyho dopraven letadlem Fiesler Storch). Za tuto akci obdržel tentýž den v noci ve Vídni Rytířský kříž.

Se jménem Skorzeny se setkáte na všech bojištích druhé světové války. Desítky úspěšných akcí proslavily jeho jednotku. Skorzeny se znal osobně se všemi generály třetí říše (Guderian, Jodl, Keitel, Rundstedt, velkoadmirál Dönitz atd.). S Rommelem např. bojoval v Africe proti Eisenhowerovi. Další válečné vyznamenání – Rytířský kříž s dubovou ratolestí obdržel za válečné operace v Africe. O jeho oblibě v německé armádě svědčí i skutečnost, že těsně před svou smrtí jej v berlínském bunkru přijal sám Hitler s Evou Braunovou.

Otto Skorzeny byl jako důstojník zbraní SS souzen mezinárodním tribunálem v Norimberku. Dne 9. září 1947 však byl zproštěn viny. Zemřel 5. července 1975 ve věku 67 let v Madridu.

V záhlaví své knihy napsal: „Tuto knihu věnuji těm pravým hrdinům druhé světové války: ruským a německým pěšákům.“ Kniha je důležitou dokumentací třetí říše a jejího pádu. Měl by si ji přečíst každý, kdo se zajímá o historii druhé světové války.

Jan Prchal

Hudebník Jan Peřina – rodák z Polné

Při sestavování Biografického slovníku Polenska jsem byl nucen pro nedostatek životopisných údajů vypustit několik významných osobností našeho města. V letech 2000 a 2001, kdy jsem již intenzivně pracoval na textu publikace, se mně mj. nepodařilo kontaktovat příbuzné vynikajícího hudebníka, houslisty Jana Peřiny. V přípravné záznamní knize osobních údajů jednotlivých lidí jsem měl u Jana Peřiny jen několik poznámek. Byly to vesměs vzpomínky mého otce Františka Prchala (Jan Peřina u mého otce absolvoval několik hodin hudebních konzultací, později moje rodiče často navštěvoval, s otcem také několikrát hrál /hostoval/ na koncertech a příležitostných vystoupeních; rovněž občas využíval otcův hudební archiv) a informace mého kolegy-filatelisty Oldřicha Tovačovského z Ostravy, který s Janem Peřinou několik let působil v orchestru ostravského divadla.

Po vydání Biografického slovníku v srpnu 2002 mě navštívila dcera Jana Peřiny, Hana Mrůzková z Karviné. Oba jsme projevíli lítost, že jsme se nesetkali dříve. Dohodli jsme se, že životopis J. Peřiny zařadíme dodatečně do sborníku Polensko. V listopadu jsem obdržel dopis a následující text – životopis J. Peřiny, sepsaný jeho manželkou, paní Maríí Peřinovou:

Jan Peřina se narodil v Polné, Na Zápeklí, 15. října 1920 rodičům Marii a Janu Peřinovým jako druhé dítě. Po vychození školy v Polné docházel pěšky do hudební školy v Jihlavě. Hudba jej zcela ovládla. Studoval hru na housle a klavír. Hlavně se denně věnoval hře na housle, cvičil 6 až 8 hodin. Doma u klavíru, zakoupeného rodiči, zkomponoval řadu písní.

Po vystudování hrál jako houslista v divadelních orchestrech v Jihlavě, Táboře, Teplicích v Čechách a v Praze – v Uranii. Po vyhoření tohoto

divadla obdržel nabídku do Státního divadla v Ostravě, kde hrál první housle v operním orchestru. Zde působil plných 35 let. Tato skvělá operní scéna, mimo celoroční působení v krásné budově divadla v centru města, absolvovala úspěšné zájezdy do Itálie, Španělska, Německa, Polska. O prázdninách hrával se svými kolegy v lázeňském orchestru v Trenčianských Tepličích na Slovensku. Avšak část divadelních prázdnin trávil každoročně na milované Vysočině v Polné, kde až do své smrti žila jeho obětavá maminka.

V Ostravě se Jan Peřina v roce 1947 oženil s Marií Prouzovou, učitelkou mateřské školy. Spolu vychovali dvě dcery. S rodinou a občas i s kolegy z divadla pobýval o prázdninách v Polné, kde všechny rád seznamoval s pamětihodnostmi svého rodného města: muzeem a starou školou, hradem, Kateřinovem, děkanským kostelem ad. Vodil své hosty do Židovského města, k Peklu i do Březiny, předváděl jim nádherný

výhled z ochozu věže hlavního chrámu, vyprávěl smutný příběh Anežky Hružové. Navštěvovali i vzdálenější místa Českomoravské vrchoviny: Maršovice, Pohled, Sykovec, Medlov, Tři Studně, Žákovu horu, Devět skal, Perníčky aj. O prázdninách jezdila do Polné také jeho se stra Marie, žijící v Praze. Společně chodili rádi na výlety a na houby.

Jen peřina se v Polné stýkal se svými přáteli – MUDr. Zdeňkem Hejlem, varhaníkem Josefem Kuhnem, kapelníkem Františkem Prchalem, zpěvákem Milotou Holcmanem, sbormistrem Zdeňkem Skočdopole, s bratry Kaplanovými ad. V děkanském chrámu hrával na housle sóla; píseň „Ave Maria“ mnohokrát zazněla z kůru v krásném, proctítěném podání paní Ludmily Šitavancové za jeho houslového doprovodu.

Do důchodu odešel Jan Peřina koncem roku 1981. Zákeřné, nevyčísitelné nemoci podlehl v nemocnici v Havířově 20. února 1983. Jeho posledním přáním bylo odpočívát v Polné. Urna je uložena ve skleněné skříňce rodinného hrobu na hřbitově sv. Barbory. Motto jeho života se naplnilo, neboť si s básníkem Halasem sliboval: „Já se tam vrátím, já se tam i po slepu vrátím.“

Závěrem děkuji Haně Mrůzkové a Marii Peřinové za poskytnuté informace. Rád bych však ještě projevil jedno přání. Pokud se někde (např. u příbuzných, u hudebních přátel J. Peřiny, v pozůstalosti apod.) dochovaly vlastní skladby Jana Peřiny v notových záznamech, pro Polnou by jistě bylo přínosem, kdyby tyto byly alespoň v kopiích uloženy v archivech Klubu Za historickou Polnou, event. polenského muzea, kam jsou podobné dokumenty ukládány. Sbírka hudebních děl polenských rodáků by tak byla vhodně doplněna; dodejme, že Jan Peřina by si to jistě přál. Laskavě čtenáře proto prosím o upozornění.

Jiří Vacek

Hilsnerův obhájce

Mezi jmény, která se v průběhu uplynulého 20. století nedostala na stránky žádné všeobecné ani speciální encyklopedie, patří i jméno statečného a nezištného Hilsnerova obhájce JUDr. Zdenka Auředníčka, od jehož smrti uplynulo nedávno sedmdesát let. Objeví se teprve v rozsáhlém Biografickém slovníku českých zemí, připravovaném v Historickém ústavu Akademie věd ČR. Protože osobnost Zd. Auředníčka souvisí s Polnou, kterou také v době hilsneriády navštívil, měl by nás zajímat i jeho lidský portrét.

Zdenko Auředníček se narodil 14. května 1864 v Praze, v rodině advokáta Antonína Auředníčka. Po absolvování právnické fakulty Karlovy univerzity působil v otcově advokátní kanceláři jako koncipient. Práva vystudoval i jeho mladší bratr Otakar Auředníček (1868-1945), občanským povoláním úředník státních drah, který jako básník vnesl v 90. letech do české poezie po boku J. Kvapila a J. Boreckého novou básnickou notu pod vlivem francouzské dekadence a symbolismu.

Zdenko se roku 1891 oženil s Annou Auředníčkovou-Schikovou (1873-1957), dcerou žurnalisty, publicisty a veřejného činitele Ignáta Schika, pozdější mimořádně zasloužilou kulturní a sociální pracovnící mezi vídeňskými Čechy a překladatelkou české literatury do němčiny. Po onemocnění Auředníčkova otce se rodina přestěhovala do Kutné Hory, kde Zdenko převzal vedení otcovy kanceláře a dům Auředníčkových se stal střediskem tamního společenského, politického a vlasteneckého života. Když došlo k Hilsnerovu procesu a kutnohorský advokát dr. Bedřich Pacák odmítl žádost židovských kruhů, aby převzal Hilsnerovu obhajobu, vzal Auředníček tento úkol na sebe a zhostil se ho s velkou obezřetností. Šlo

o to, aby vyvrátil ve veřejném mínění a v tisku otevřeně i zastřeně šířenou pověru o rituální vraždě, musel mírnit velmi jezovitsky zabarvenou řeč veřejného žalobce dr. Antonína Schneidera-Svobody a čelit vývodům zástupce rodiny Hrůzovy dr. Karla Baxy.

Auředníček obhajoval Hilsnera při obou procesech, kutnohorském r. 1899 a píseckém r. 1900, v rozjitřeném ovzduší byl se svou rodinou vystaven útokům zfanatizované ulice a ztratil velkou část své klientely. Oba procesy nebyly vůbec honorovány, obhajoba probíhala ex offio. Auředníčkova rodina si zato jako největšího zisku vážila přátelství T. G. Masaryka, na jehož radu se Auředníčkovi rozhodli r. 1902 opustit vlast a usadit se ve Vídni. Synovi Zdenkovi bylo tehdy deset let, dcera Anna se narodila právě v roce 1902. Rozhodnutí nebylo lehké, ani začátky v novém prostředí nebyly snadné, Auředníček upadl do stavu naprosté nervové vyčerpanosti, velkou oporu pro něho vedle jeho ženy představvoval nadále Masaryk. Teprve po několika letech si upevnil postavení jako právní zástupce spolku Komenský i všech ostatních českých spolků. S uvězněným Hilsnerem udržoval písemné styky a ještě na přelomu let 1914 a 1915 se podílel na dvou neúspěšných intervencích za Hilsnerovo propuštění – došlo k němu až v březnu 1918. Auředníčkovi prožívali zároveň obavy o osud syna Zdenka, který se jako voják ocitl na ruské frontě, válku však přežil zdrav v zajetí v ruské střední Asii.

Po vzniku samostatného československého státu byla Auředníčkovi z podnětu prezidenta Masaryka nabízena funkce senátního prezidenta Nejvyššího soudu, poté místo československého vyslance v Římě, žádný z návrhů však Auředníček nepřijal; vzpomínky byly příliš trpké a kromě toho se chtěl nadále věnovat svému povolání obhájce, které velmi miloval. Ve Vídni setrval do konce života, v lednu 1928 se zúčastnil Hilsnerova pohřbu a v téže době uveřejnil v listu Neue Freie Presse stať „Mein Klient Leopold Hilsner“. Zemřel po dlouhé nemoci 22. září 1932, o jeho smrti referovaly všechny české i německé deníky, v Praze vydávané Židovské zprávy mezi jiným uvedly: „Tu okolnost, že dr. Auředníček se odvážil jako uvědomělý Čech převzít obhajobu pohaněného žida a zastávat se ho s celou silou své osobnosti jako člověk a obhájce, to nikdy doktoru Auředníčkovi nezapomeneme.“

Anna Auředníčková přežila svého manžela o rovné čtvrtstoletí. Za své zásluhy o propagaci české literatury a umění v Rakousku a podporu poskytovanou českým umělcům byla vyznamenána Řádem bílého lva. Za druhé světové války byla tři léta vězněna v Terezíně a v roce 1945 vydala o tom

dokumentární svědectví v knižní podobě. Když roku 1957 zemřela, byla pochována po bok svého manžela a otce na Olšanských hřbitovech.

*****

Milan Šup

Solanum tuberosum a Polná – 240 let

Štědrovečerní kapr s bramborovým salátem nechybí snad při žádném vánočním stolování. Zatímco ryby byly stravou našich předků od nepaměti, na brambory si museli nějaký ten čas počkat. „Brambory přišly a zvítězily“, napsal kdysi v úvodní kapitole o bramborách v knize *Rostliny na našem stole* docent RNDr. V. Jirásek. Dlouhá však byla jejich cesta z amerického kontinentu do Evropy. S jejich pěstováním začalo v roce 1586 Španělsko. Do Čech byly pravděpodobně přivezeny holandským důstojníkem během třicetileté války (1614-1648) a jejich pěstování se ve větší míře rozšířilo po hladových letech 1771-1772.

V roce 1762 byly přineseny i do Polné. Letos je tomu 240 let, co se tato plodina botanicky *Solanum tuberosum* – bylina z čeledi lilkovitých, původem z Jižní Ameriky, zapsala do historie města a zemědělství na Polsku.

Bohužel v době hladových let, na nichž se podepsaly války a neúroda, nebylo pěstování brambor natolik rozšířené, aby odstranilo bídu na polensko-přibyslavském panství. Jen ve druhém pololetí roku 1772 zde zemřelo hladem 492 osob. Brambory v tomto období ještě ani nebyly stravou chudého pracujícího lidu, jak se prý o nich o necelých dvě stě let později vyjadřoval místní funkcionář KSČ. Ponechme tento bramborově politický podtext historii. Brambory byly, jsou a budou pro naši kuchyni zcela nepostradatelné, zejména pro jejich výživnou a dietetickou hodnotu. Rozepisovat se o jejich významu pro zemědělství a průmysl v polenském regionu by bylo nošením dříví do lesa. Připomeňme při jejich výročí vstupu do Polné jen několik málo historických údajů. V roce 1850 zahájil Vojtěch Měřínský v bývalé barevně pod dolní branou výrobu škrobu, která se zde nepřetržitě udržela až do konce devadesátých let dvacátého století. Brambory, základní surovina pro výrobu škrobu, se zasloužily o vstup nové techniky v podobě parního stroje do města v roce 1872. Díky jim vznikla i další škrobárna v lokalitě Na Podhoře, byla zahájena výroba dextrinu a také lihu v nově vybudova-

ných lihovarech v Polné a Záborné. Kromě trvalých pracovních příležitostí poskytovaly tyto podniky četným občanům zaměstnání při zpracování brambor v obdobích vegetačního klidu. Rozvoj škrobárenství i výroby lihu počátkem dvacátého století se projevil i v zemědělství. V první polovině dvacátého století se v tehdejší soudní oblasti Polná pěstovali pozdní brambory na více než pětině orné půdy, u malých zemědělských závodů to bylo až na polovině jejich orné půdy. Bez zajímavosti není ani údaj o hektarovém výnosu, který činil ve třicátých letech minulého století 121 q. Samostatnou kapitolou je pěstování brambor od výsadby až po jejich sklizeň. Ponechme tuto stat' odborníkům. Věda a rozvoj techniky si i v této oblasti lidské činnosti našly své nezastupitelné místo.

Sklizeň brambor měla i svoji romantiku. V čase druhé světové války, poválečném období i v nedávné minulosti se sklizeň neobešla bez pomoci „brigádníků“ z řad žáků posledních tříd základních škol a studentů středních škol. Při dobrovolně nedobrovolných brigádách se užilo mnoho legrace. Pubescentům se při těchto akcích i v onom podzimním čase zapalovala lýtka a snaživci přinášeli domů legálně či pokoutně získanou větší či menší tašku brambor.

Dým bramborové natě, opékání brambor ve žhavém popelu vonících větví z nedalekého lesa se generacím polenských pamětníků nesmazatelně zapsaly do jejich duše. Později k bramborám přibýly i buřty a lahvové pivo, které nahradilo vodu z lesních studánek.

Vzpomeňme třeba při letošním štědrovečerním hodování se smaženým kaprem a českým bramborovým salátem na neznámého panského úředníka či obyčejného pocestného, který před téměř 250 lety přinesl v kožené či hadrové torně do našeho města na vysočině SOLANUM TUBEROSUM – brambory, zemáky, herteple (či erteple) nebo kobzole, podle toho, jak si je lidé v tom kterém kraji pokřtili. Dobrou chuť a na shledanou v novém roce.

*****

Jan Prchal

Zajímavá polenská výročí v roce 2002

1242 (760 let) V listině dat. 7. července potvrdil král Václav I. darování Jana I. z Polné, syna Zbislava z Bratčic, řádu německých rytířů; Jan I. jim daroval Dro-

bovice u Kutné Hory, patronátní právo kostela v Polné a dvě vesnice s příslušenstvím zvané Jankov /uváděny i jako Jeneč či Janovice/. (K. J. Erben, *Regesta Bohemiae Moraviae, Pars I, Ab anno 600-1253*, vyd. 1855, str. 504)

1272 (730 let) V listině Fr. Hanny /dle Tureckého byl originál listiny ještě v roce 1939 uložen v královském archivu v Drážďanech/, představeného jeruzalémského řádu německých rytířů ze vsi Vinaře u Prahy, je zmíněn Jan z Polné a jeho žena Eufemie. (Karel Turecký, *Listář města Polné*, příloha časopisu Polensko z roku 1940 a 1941, str. 6-7)

1282 (720 let) Vikart a Záviš z Polné potvrdili křížovníkům německého řádu kostelní podací v Polné a přidali jim ves zábornou; Vikart použil pečeti Jana z Polné /na listině je coby svědek podepsán Vítek z Polné/. (August Sedláček, *Hrady a zámky české, díl XII., sešit 10., nákl. Fr. Šimáčka v Praze 1899*, str. 154)

1312 (690 let) Vikart z Polné potvrdil všechna předešlá práva rychtáři Poimonomi z Nížkova a nížkovskou rychtu osvobodil od všech poddanských dávek. (František Půža, *Poddanství lidu vesnického na bývalém panství Polensko-přibyslavském*, vyd. Okr. organ. Rep. strany v Přibyslavi 1937, str. 123)

1322 (680 let) Majitelem Polné se stal Jindřich z Lipé a po něm jeho synové. (Alois Příbyl, *Erb a pečete města Polné*, Muzeum Vysočiny v Jihlavě 1965, str. 5)

/Jindřich z Lipé, zv. „železný zemský hejtman“ přispěl k volbě Jana Lucemburského za českého krále. Pro sebe a svůj rod získal dědičně hodnost nevyššího maršálka království. V době nepřítomnosti krále Jana mu byla svěřována správa celého království. Pro své mocenské postavení byl považován, při časté Janově nepřítomnosti, za nekorunovaného českého krále. Udržoval poměr s královnou-vdovou Eliškou Rejčkou. Kromě velkého majetku v severních Čechách vlastnil Polnou, Lipnici, Německý Brod, Moravský Krumlov a další panství. Během 16. století začal rod pánů z Lipé ztrácet moc i majetek a v 17. století vymřel. Odnoží rodu jsou páni z Pirkštejna./ (Milan Mysliveček, *Erbovník*, str. 94)

1442 (560 let) Hynek Ptáček z Pirkštejna vydal Polné za služby ve válkách privilegium na vaření bílého a černého piva a pálení kořalky /Polenští bojovali u Dubence, Černíkovice, Práče, Ostroměře a u Lipan/. (Břetislav Rérych, *Polensko a Štoco*, str. 24)

1502 (500 let) Pět dnů, 14. červnem počínaje, trvala velkolepá svatba Hynka Bočka z Kunštátu s Kunhutou z Pernštejna na hradě v Polné; v upomínku dali manželé zhotovit na panský dům /čp. 49 na Husově náměstí/ pamětní kamennou desku. (Břetislav Rérych, *Z domu „U rytířů“*, Pohoří č. 2/1921, str. 62-63)

1512 (490 let) Hynek Boček z Kunštátu přikoupil k polensko-přibyslavskému panství od Jana Kobíka z Opatova Německý Šicendorf. (Václav Merunka, *Dobronín*, Polensko č. 3/1998, str. 4)

1522 (480 let) Od 11. března byly hosty Buriana Trčky z Lípy na polenském hradě zástupci tří českých stavů, aby zde uvítali krále Ludvíka Jagellonského s doprovodem na cestě z Uher do Prahy; k slavnostnímu uvítání došlo až 22. března mezi Polnou a Janovicemi a družina rytířů a měšťanů, které vedl Lev

a Vojtěch z Pernštejna, pak krále doprovodila ku Praze; pražských slavností se však majitel Polné Burian Trčka již nezúčastnil, onemocněl a 30. května zemřel; Polnou zdědil jeho syn Jan. (August Sedláček, *Hrady a zámky české*, str. 158)

1552 (450 let) Vypukla morová epidemie; v Polné a sousední Jihlavě zemřelo mnoho lidí. (Fr. Pojmon, *Polná*, str. 34)

1562 (440 let) Polenský písař Havel Palamedes založil Rychtářskou /pozemkovou/ knihu. (Břetislav Rérych, *Zápisy práva polenského*, str. 7)

Kateřina z Valdštejna koupila a připojila k polensko-přibyslavskému panství 8. června ves Sázavu s dvorem, hamrem a příslušenstvím od zemanů Hanzla, Lorence a Vincence. (August Sedláček, *Tvrze v okolí Polné*, str. 173)

1582 (420 let) Ve staré cihelně v lese Mršníku u Boru se vyráběly cihly /nejstarší známý písemný záznam o výrobě cihel v Polné/. (Břetislav Rérych, *Obyvatelé a měšťané staropolenští*, str. 6)

1592 (410 let) Polná obdržela hrdelní právo a směla používat pečeť soudu „Siggillum iudicii 1592^{cc}“. (A. B. Máka, *Město Polná*, str. 13)

Kolem hřbitova sv. Kateřiny byla postavena zeď. (Břetislav Rérych, *Obyvatelé a měšťané staropolenští*, str. 20)

Proběhly opravy městských hradeb. (Břetislav Rérych, *Opevnění města Polné*, Polensko č. 2/1938, str. 3)

1622 (380 let) Dne 28. září náhle zemřel /údajně otráven na zámku v Chocni/ Rudolf Žejdlic ze Šenfeldu jako poslední z polenské větve; ještě před rozsudkem mu byl obstaven všechn majetek. (Milan Mysliveček, *Erbovník*, str. 49)

Dne 22. října císařský kurátor podal žalobu na zesnulého Rudolfa Žejdlice za rebelii proti císaři; sestry Rudolfovy Anna, Marie a Estera se odvolaly, majetek byl Žejdlicům přesto zkonfiskován /o rok později byla dědicům vrácena pouze jedna třetina z původního majetku formou finančního narovnání/. (Břetislav Rérych, *Oběť Bílé hory*, Pohoří č. 2/1921, str. 22)

Až dle nařízení královského místodržícího z 11. listopadu byl v tichosti pohřben Rudolf Žejdlic ze Šenfeldu /některé prameny uvádějí, že byl tajně převezen z Chocně do Polné a zde pohřben v rodinné hrobce/. (August Sedláček, *Hrady a zámky české, díl XII.*, str. 163)

1652 (350 let) Jeden z představitelů staročeské vladycké rodiny rytíř Václav Dobranovský z Dobranova koupil za 1 000 kop míšeňských měšťanský dům U Rytířů; jeho jediný syn však r. 1665 padl jako důstojník císařské armády ve válce a dům dle smlouvy pak přešel do majetku města /Dobranovští vlastnili erb a Václav D. prodal v roce 1652 statek Hradenín a odešel do Polné/. (Břetislav Rérych, *Zápisy práva polenského v 16. a 17. století*, str. 17-18; *OSN*, VII. díl, písm. Dá-Dř, str. 709)

Dne 1. dubna byla obnovena smlouva ze 4. července 1588 o pronájmu jenečských pozemků u Přibyslavi, patřících děkanskému chrámu v Polné, městu Přibyslavi. (Oldřich Málek a Pavel Rous, *Zaniklá středověká vesnice Jeneč u Přibyslavi*, strojepis str. 6)

Kníže Ferdinand Josef Ditrichštejn dovezl do Polné a daroval městu ostatky sv. Liguriáše od papeže Inocence X. z Říma /sv. Liguriáš se poté stal patronem polenské mrkvancové pouti; pozn. autora/. (Karel Turecký, *Polenská pout' roku 1672*, Polensko č. 5/1940, str. 56)

1682 (320 let) Ferdinand Ditrichštejn potvrdil 16. března nájemní smlouvu na pozemky za Horní bránou mezi městem a Židy. (Karel Pražan, *Polná, krátké popsání města a hradu polenského*, str. 24)

Vrchnostenský úřad pověřil Židy pálením a prodejem kořalky; v ghettu Židé provozovali obchod vlnou a odtud vycházeli neúnavně na cesty s kramářským zbožím; měli zakázáno provozovat soukenictví, obuvnictví, krejčovství a ostatní řemesla. (Bohumil Černý, *Vražda v Polné*, vyd. Magnet Praha 1968, str. 13)

1712 (290 let) Celé židovské město, postavené před 30 roky, vyhořelo. (kolektiv autorů, *100 let požárního sboru v Polné*, str. 5)

Stará, původně kališnická děkanská budova, spojená s kostelem příčnou chodbou, byla stržena. (Břetislav Rérych, *Polensko a Štocko*, str. 21)

1742 (260 let) Za prusko-rakouské války vpadlo do Polné 5. ledna na 3000 saských myslivců a polských hulánů, obsadili zámek a ve městě zabavili množství potravin; po nich do Polné přitáhlo 6000 Francouzů, kteří se utábořili v obou hřbitovních kostelích a odtáhli směrem na Německý Brod až 10. ledna; zůstaly po nich škody na stodolách, domech, pozemcích a vyhořelé zámecké stáje; mnozí občané byli připraveni o koně, dobytek a povozy. (Břetislav Rérych, *Francouzi na Českomoravské vysočině*, vyd. v Polné 1934, str. 11-12; A. B. Máka, *Město Polná*, str. 16)

Od prosince 1741 do 9. února 1742 bylo na polenském panství, zejména v Polné, Přibyslavi, Borové, Modlíkově, Šenfeldu, Velké Losenici a Nížkově 10 tisíc polských /saských/ vojáků - 3 pluky pod velením generála von Birkholze; mnoho jich na nemoce a válečná strádání zemřelo. (z listu polenského hejtmána Jana K. Khauce krajskému úřadu do Čáslavi - sbírka J. Prchala)

1752 (250 let) Státní silnice z Prahy do Vídně /stavba zahájena v roce 1740/ byla přeložena přes Štoky a Jihlavu; 8. srpna 1750 byla ve Štokách zahájena přeprava poštovních listovních zásilek, od roku 1752 na trase zavedena každodenní přeprava osob a od roku 1774 i přeprava balíků /ve Štokách v roce 1752 zřízena poštovní, mýtní a formanská stanice; státních služeb včetně pravidelné dopravy Praha-Vídeň kočáry - diligencemi v obou směrech využívali i Polenští; některé prameny uvádějí zahájení stavby některých úseků silnice již roku 1729 a zavedení jízdního řádu Praha-Vídeň roku 1749; pozn. autora/. (Jan Prchal, *Z historie polenské pošty*, výstavní exponát, list č. 14; Emil Krauman, *Kapitoly z historie Štoků*, vydal Obecní úřad Štoky 1997, str.20)

1772 (230 let) Třetí rok trvajících velká neúroda, bída a hlad; z panských sýpek si lidé půjčovali obilí; od 1. dubna do 30. června zemřelo na polensko-přibyslavském panství 492 osob a v I. čtvrtletí ještě více. (A. B. Máka, *Město Polná*, str. 20; František Půža, *Poddanství lidu vesnického...*, str. 86)

1782 (210 let) V Polné tábořil uherský pluk a přinesl sem nakažlivé choroby; mnoho vojáků bylo pohřbeno na obou hřbitovech. (A. B. Máka, *Město Polná*, str. 16)

V Záborné byla zřízena škola. (zřizovací a nadační listiny školy v Záborné, Státní oblastní archiv Brno, karton 123, č. 1524 – G 1119)

1822 (180 let) Dne 20. března se v rodině židovského obchodníka narodil MUDr. Josef Seegen, významný lékař – balneolog, od r. 1859 mimořádný profesor vídeňské univerzity, který se zasloužil o využívání léčivých pramenů v Karlových Varech; zemřel 14. ledna 1904. (*OSN XXII.*, písm. Ro-Sch, str. 782)

1832 (170 let) Rok předtím sejmutá velká kostelní věž byla znovu postavena, pokryta novým pocinovaným plechem namísto měděného, zděné zábradlí ochozu věže nahrazeno kovovým a vnitřek kostela vybělen. (Karel Pražan, *Výpis z památních listův...*, str.36; také I. Spinar)

Stavba nové věže děkanského chrámu si vyžádala 1 100 zl. a oprava hodin a kostelní věži 140 zl. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhý 1836-1914*, str. 16-17, SOKA Jihlava)

Na podzim zemřelo v Polné na cholera 26 lidí. (A. B. Máka, *Město Polná*, str. 20)

Ředitel školy Severin Promberger založil Štěpařskou společnost /hlavní náplní spolku bylo šíření a zakládání zahrad a sadů v Polné a okolí; pozn. autora/. (Břetislav Rérych, *Polná, průvodce...*, str. 44 a 57)

V Polné žilo 4 200 obyvatel /bez židovského města, zámku a Kateřinova, které tvořily samostatnou obec/. (František Pojmon, *Polná*, str. 152)

1842 (160 let) Na Polensku chováno ještě 5 812 ovcí. (Ivan Pfaff, *Obrozenská společnost na Vysočině*, str. 21)

Na základě služebného přeložení Josefa Němce odchází počátkem května Božena Němcová s rodinou do Prahy. (Marie Benešová, *Božena Němcová v Polné*, vyd. Rérychovo městské muzeum v Polné 1958, str. 13)

Dne 1. října byla v domě čp. 31 na náměstí zřízena c. k. státní poštovní sběrna, prvním polenským poštmistrem se stal Jan Putterlík; pošta zajišťovala spojení s poštovním úřadem v Jihlavě 5x týdně a dopravovala listovní zásilky, těžké dopisy a zásilky jízdní pošty bez omezení váhy; do doručovacího obvodu Polné patřilo 53 obcí a město Přibyslav. (Jan Prchal, *Z historie polenské pošty*, výstavní exponát, list č. 29)

1862 (140 let) Podél východního obvodu ghetta /dnes ulice Indusova/ byla postavena spojka silnice k Třebíči. (Jaroslav Klenovský, *Židovské město v Polné*, str. 20)

V hlubokém příkopu mezi Židovským městem a dvory Karla Sadila a Františka Losenického byl vybudován kanál, po jehož zasypání a urovnání vznikla nová ulice, spojující silnici od Třebíče s náměstím. (František Mach, *Rozvoj dopravních cest na sklonku minulého století*, Polensko č. 4/1997, str. 7)

Klotilda Ditrichštejnová, provdaná Clam-Gallasová, se stala definitivní dědičkou panství Polná-Přibyslav a Žďár. (*Gedenkbuch der Dechantei in der Stadt Polná ab anno 1836*, zápis děkana Ignáce Kunce)

Dne 17. srpna proběhla slavnost svěcení praporu pěveckého spolku Čestmír, založeného v roce 1860; byl založen ženský sbor Čestmíru /až v roce 1862 byly

úředně schváleny stanovy spolku, proto je často uváděn jako rok založení Čestmíru; o činnosti spolku v letech 1860 a 1861 však není nic známo/. (Břetislav Rérych, *Z historie polenského zpěvu*, Polensko, roč. I., str. 97 a 99)

Dne 19. srpna byla na rodném domku v Borové odhalena pamětní deska Karlu Havlíčkovi; v programu pro 20 000 návštěvníků vystoupil vedle Hlaholu i pěvecký spolek Čestmír z Polné. (Michael Borovička, *Kauza K. H. Borovský*, Baronet Praha 1998, str. 226; František Půža, *Kronika přibyslavská*, str. 204)

V domě U Slovana byla založena čtenářská Beseda /zaregistrována po schválení žádosti několika měšťanů v čele s Ant. Schmiedtem 14. června/ a v I. patře byl zprovozněn nově přistavěný společenský sál; svou činnost sem ze zámku přemístili ochotníci. (A. B. Máka, *Město Polná*, str. 15)

Na východním okraji města, v místě zvaném Na Stínadle, bylo nalezeno 14 antických mincí ze 3. století našeho letopočtu. (kolktiv autorů, *Geologická charakteristika, přírodní poměry a nástin osídlení ve světle archeologie*, in: *Polná 1242-1992*, Městský úřad v Polné 1992, str. 21)

V Polné vypukl tyfus, kterému podlehl 12 osob; aby bylo zamezeno šíření nemoci, byli nebožtíci pochováváni bez průvodu, v noci a na předem určeném místě u zdi kostela sv. Kateřiny. (A. B. Máka, *Město Polná*, str. 20)

Město koupilo od Josefa Šrámka rybník Baba, zvaný Rákosový a od Matěje Havlíčka rybník Malý Plaček, oba za 115 zl., a 870 sáhů pole u obecního lesa, č. parc. 912, za 252 zl. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 85)

Byla postavena nová věž kostela sv. Barbory a opatřena novými zvony; většinu nákladů uhradili polenští ochotníci. /kostel sv. Barbory byl od požáru v roce 1823 bez věže/. (A. B. Máka, *Město Polná*, str. 30 a 34)

Klempíř Jan Friedl postavil za 1 580 zl. novou věž kostela sv. Barbory /posvěcený kříž byl po slavnostním průvodu a za velké účasti věřících 21. června vytažen na věž/. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 83)

Dům Matěje Jošta na Horním městě vyhořel při noční bouři, která Polnou postihla z 25. na 26. listopad. (*Gedenkbuch der Dechantei in der Stadt Polná ab anno 1836*, zápis děkana Ignáce Kunce)

Most na hrázi rybníka Pekla byl rozšířen tak, aby se zde vyhnuly dva povozy; na úpravu a rozšíření komunikace přispělo okresní zastupitelstvo. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 87)

1872 (130 let) Na valné hromadě TJ Sokol Polná založili dne 25. února hasičský sbor; městská rada návrh schválila 11. dubna. (Alois Šimka, *Zkáza Polné*, str. 13; kolktiv autorů, *100 let požárního sboru v Polné*, str. 7)

Dne 31. července se v Polné narodil Břetislav Rérych, tvůrce polenského muzea, kronikář a regionální historik. (Zdeněk Jaroš, *Břetislav Rérych, tvůrce polenského muzea*, str. 7)

Město koupilo zříceninu domu bývalého sboru Českých bratří v Polné. (Břetislav Rérych, *Čeští bratři v Polné*, Polensko, III, 1940, str. 5)

Jan Pospíchal začal vyrábět škrob z brambor v domě čp. 155/123 v Jungmannově ulici /později firma Salášek/. (Rudolf Radouš, *Škrobárenský průmysl v Polné*, strojořis, str. 7)

Nákladem 248 zl. zřídilo město hrobníkovi byt v části budovy kostnice na hřbitově sv. Barbory; kameník Vincenc Štefan z Jihlavy postavil za Horní branou za 260 zl. kamennou kašnu místo bývalé dřevěné. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 129 a 130)

Z poštovní expedice v Polné byl zřízen poštovní a telegrafní úřad. (Jan Prchal, *Z historie polenské pošty*, výstavní exponát, list č. 52)

1882 (120 let) Dne 28. února město zadalo stavbu nové školy, dle projektu polenského rodáka, stavitele B. Klusáčka, staviteli Tomáši Molekovi, jehož rozpočet 37 000 zlatých prošel ve dražbě. (Ignác Spinar, *Památník školy polenské*, str. 20)

Základní kámen na stavbu chlapecké školy na Pátku byl položen 30. května. (Ignác Spinar, *Památník školy polenské*, str. 20; A. B. Máka, *Město Polná*, str. 8)

Založen menší peněžní ústav Okresní hospodářská záložna, zrušen v roce 1952. (Milan Šup, *Polenské peněžní ústavy*, Polensko č. 4/1996, str. 9)

V obci Sirákov postavili kapli. (Břetislav Rérych, *Polná, průvodce...*, str. 85)

Založena Průmyslová škola pokračovací /v roce 1922 již přejmenovanou Živnostenskou školu pokračovací navštěvovalo 211 žáků/. (Jaroslava Hajnová, *Vzdělávání dorostu v Polné*, Polensko č. 1/1998, str. 16 a 17)

Založen místní odbor Ústřední Matice školské. (A. B. Máka, *Město Polná*, str. 30)

Při nebezpečném požáru lesa Březiny úspěšně zasáhli polenští hasiči. (kolektiv autorů, *100 let požárního sboru v Polné*, str. 8)

Dne 16. září byl na náměstí v domě čp. 48 otevřen I. ročník měšťanské školy v Polné pro 62 chlapců. (Zdeněk Jaroš, *Dějiny chlapecké školy*, In: *Z dějin českého školství v Polné*, vyd. v Polné 1983, str.7)

Podnikatelé ve Vídni Karel a Jan Varhánkové jmenování 28. září obecním zastupitelstvem čestnými měšťany rodného města Polné. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 163)

V obecních volbách konaných 19. listopadu zvolen purkmistrem Antonín Pittner /rovněž tak i v roce 1886/. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 162 a 178)

1892 (110 let) Dne 18. dubna byla v Polné založena Sociálně demokratická strana. (Bohuslav Hladík, *180 let ochotnického divadla v Polné*, str. 22, Milan Šup, *Historie Polné ve volebních výsledcích*, Polensko č. 1/2000, str. 5)

Založen Spolek mužské katolické jednoty sv. Josefa /v roce 1902 měl již 122 členů, knihovnu a divadelní odbor/. Založeny Krejcarový spolek pro chudé žáky a Řemeslnická beseda s knihovnou. (A. B. Máka, *Město Polná*, str. 30)

Pro rozšíření hřbitova obec koupila od Karla Losenického za 1 200 zl. pole za hřbitovem. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 192)

Stará městská šlachta v ulici Na Šancích byla zrušena. (Břetislav Rérych, *Opevnění města Polné*, Polensko, roč. I, 1938, str. 1)

Věstník hospodářského spolku humpoleckého, vycházející od roku 1887 rozšířen o spolek polenský /v roce 1893 ještě o spolky v Pelhřimově a Přibyslavi/. (Gustav Vítek, *Seznam knih Husovy knihovny v Polné*, nákl. Husovy knihovny v Polné 1922, str. 134)

Oprava horní části střechy děkanského chrámu stála 2 730 zl., na střechu umístěn hromosvod. (František Pojmon, *Polná*, str. 99)

Koncem roku zrušena opatrovna pro malé děti a v budově zřízen sirotčinec, zpočátku pro 16 dětí. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 192)

Vznikl spolek „Řemeslnické Besedy“ v Polné, předsedou byl zvolen František Klíma; koncem roku měl spolek přes 140 členů. (členská průkazka ŘB č. 141, archiv KZHP)

Stavatel varhan Jan Macal z Chrudimi provedl za 576 zlatých důkladnou opravu Sieberových varhan v děkanském chrámu včetně změny ladění. (František Pojmon, *Polná*, str. 96)

1902 (100 let) Polenský soudní a berní okres měl rozlohu 84 km², 13 místních obcí (Brzkov, Dobroutov, Hrbov, Janovice /+ Skrýšov/, Nížkov, Poděšín, Polná, Rosička, Sirákov, Špinov, Věžnice, Věžnička, Záborná) a 9142 obyvatel (Václav Kudrnáč, *Úplný adresář politického okresu Německobrodského*, nákl. V. Kudrnáče v Turnově 1903, str. 8 a 13)

Dvě největší továrny v Polné zaměstnávaly 165 osob /firma Mattausch a Hanešchka 92 a firma Taur a Špinar 73, obě vyráběly obuv/. (Milan Šup, *Polenští ševci*, Polensko č. 2/1996, str. 5)

Ve spolupráci s obcí Věžnička byl postaven most přes Zhořský potok na silnici z Polné do Věžničky; na památku zavražděné Anežky Hružové z Věžničky dostal název Anežčin most. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 210)

Výnosem ředitele panství Polná-Přibyslav ze 4. dubna převzala polenské rybníky jako pronajímatel žďárská správa. (Marie Zaoralová, *Z dějin hospodaření na velkostatku Polná-Přibyslav a Pohled*, str. 31)

Dům čp. 78 v Poděbradově ulici, koupený obcí od Otylie Losenické za 5 900 korun, byl přestavěn na okresní stravovnu. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 210)

Za Horním městem dostavěn hlavní „rezervoár“, zásobující město vodou /pokládání rozvodu pokračovalo do roku 1905/. (Břetislav Rérych, *Polensko a Štocko*, str. 25)

V obecních volbách 7. září zvolen starostou opět Rudolf Sadil. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 210)

1912 (90 let) Vznikl Družstevní podnik na výrobu škrubu v Záborné. (V. Kosík, *Jak se vyvíjelo škrubařství na Polensku*, Polensko, roč. II, 1939, str. 45)

V budově elektrárny otevřeny koncem července městské lázně. (*Knjha pamatnj města Polny, djl druhy 1836-1914*, str. 221)

Město Přibyslav bylo iniciátorem a investorem projektu železniční trati z Polné přes Přibyslav do Chotěboře; k realizaci zamýšlené stavby nedošlo pro nezáměr Polné a Chotěboře a přibyslavští museli zaplatit za zhotovení projektové dokumentace 7330 K /dle projektu měla být v Polné železniční zastávka za hřbitovem sv. Barbory; podrobněji kopie projektu a dokumentace v archivu Klubu Za historickou Polnou/. (Oldřich Málek, *Dlouhodobé priority města Přibyslavi*, Přibyslavský čtvrtletník č. 3/2001, str.17)

Továrník Václav Pojmann koupil u jatek tzv. Plíčkovu stráň, nechal ji zalesnit a pak pozemek daroval městu. (*Knjha pamatnj města Polny, djł druhy 1836-1914*, str. 221)

Oprava děkanského chrámu Nanebevzetí Panny Marie /nová vnější fasáda, střecha opatřena žlaby a přeložena břidlicí/. (z poznámek Ludmily Vomlelové)

Musejní spolek, založený v roce 1895, měl k 31. prosinci 55 členů. (Břetiskav Rérych, *Obyvatelé a měšťané staropolenští*, přebal)

1922 (80 let) Dne 25. ledna vydala nově zřízená Knihovná rada města Polné Knihovný řád Husovy knihovny. (Gustav Vitek, *Seznam knih Husovy knihovny v Polné*, str. 8-9)

Kuratorium hospodářské školy v Polné schválilo 2. února po mnoha jednáních koupí bývalé továrny vídeňské firmy Mattausch a Haneschka na Horním městě za 255 tisíc korun /ředitelem hospodářské školy se v květnu stal Ing. Filip Šilhánek/. Dne 26. února způsobila velká povodeň z náhlé oblevy zatopení luk, zahrad, sklepů a bytů, při likvidaci škod pomáhali polenští hasiči. Hospodářská škola získala v dubnu pro svou výuku pozemky na Horním městě z majetku Františka Saláška a paní Hlaváčkové. (*Pamětní kniha města Polné 1914-1934*, str. 178-180)

Zanikl Špinarův závod na výrobu obuvi; obuv zn. Rival pak vyráběla továrna Karla Taura, umístěná do domu čp. 395 v Nerudově ulici /roční produkce činila až 35 000 párů bot/. (Milan Šup, *Polenští ševci*, Polensko č. 2/1996, str. 5)

Ing. Rudolf Gilbert proboural zeď ve sklepech svého domu čp. 26 na Husově náměstí a objevenou podzemní chodbou se dostal až do sklepa budovy Okresního soudu /chodba pak byla vyčistěna/. (Břetislav Rérych, *Opevnění města Polné*, Polensko, roč. I., 1938, str. 5)

Dne 20. června schválilo obecní zastupitelstvo v Polné nové daně z vody dle výše nájemného /4-10 %/, z přepychových bytů, z nájemného /3-25 %/, z masa v průměru 5 korun z 1 kilogramu, z piva 8-20 haléřů z litru, z kořalky 60 hal. z 1 litru, poplatek za propůjčení domovského práva 1 000,- K a např. také daň z karet /1 korunu za 6 hodin hry/. (*Pamětní kniha města Polné 1914-1934*, str. 182)

Dne 10. července zmizela služka Marie Pytlíková z Filipovských Chaloupek; po čase byla nalezena mrtvá nedaleko Chaloupek; způsob vraždy /velká řezná rána na krku a následné vykrvácení/ opět oživil mýtus rituální vraždy a probudil antisemitské nálady mezi lidmi i v tisku; pachatel nebyl nikdy dopaden. (z dobového tisku)

Dne 30. července uspořádal Sokol Polná velké celodenní závody v plavání na rybníku Peklo, zahájené velkolepým průvodem a ukončené večerní oslavou. (Sonja Sázkavská a Jan Prchal, *Tělocvičná jednota Sokol Polná III.*, Polensko č. 3/1996, str. 22)

Soudním rozhodnutím z 9. srpna byl potvrzen prodej polenského hradu mecenáši továrníkovi Václavu Pojmannovi za 70 tisíc korun; objekt zakoupil od majitelů statku Polná-Přibyslav E. Khevenhüllerové a K. Festeticsové a věnoval ho Spolku městského muzea a Sokolu Polná. (Zdeněk Jaroš, *Břetislav Rérych, tvůrce polenského muzea*, str. 23)

Velká bouře způsobila 15. srpna škody na stromech a elektrickém vedení; velký oheň v Dobroutově pomáhali hasit polenští hasiči; 28. srpna zvolilo obecní zastu-

pitelstvo nového starostu, stal se jím notář Al. Gabriel; 12. září schválilo zastupitelstvo půjčku 80 000,- K na pokrytí deficitu městské elektrárny již několik let ztrátové. (*Pamětní kniha města Polné 1914-1934*, str. 184-185)

Adolf Wollmann zahájil v Polné tovární výrobu obuvi a v polovině 20. let zaměstnával již 90 dělníků. (Milan Šup, *Polenští ševci*, Polensko č. 2/1996, str. 6)

Společnost Družstevní lihovar koupila budovy bývalé škrobárny Václava Pobjmanna u Pekla, kde byla zastavena výroba škrobu již v roce 1917, a zahájila zde výrobu lihu z brambor. (Rudolf Radouš, *Škrobárenský průmysl v Polné*, strojopis, str. 18)

Dne 29. září se v Polné narodil Milota Holcman, od r. 1951 sólista Karlínského hudebního divadla, kde vytvořil na 150 rolí. (Čestmír Vašák, *Lásky Miloty Holcmana*, Polensko č. 4/1997, str. 6-7)

V říjnu se poprvé hrálo školní loutkové divadlo s loutkami, které vyřezal učitel Stanislav Teska. (Zdeněk Jaroš, *Dějiny chlapecké školy*, str. 10)

Ve dnech 28. a 29. října se konaly oslavy čtyřicetiletého trvání měšťanské školy v Polné s velkolepým kulturním programem a výstavou žákovských ručních prací a novodobých školních pomůcek /vystaveny byly i loutky ze školního divadla/. Dne 3. listopadu zahájila svůj první zimní semestr hospodářská škola na Horním městě. Dne 18. prosince byl zvolen polenským starostou Augustin Sedlák /předchozí starosta A. Gabriel se posléze odstěhoval do Mnichova Hradiště/. Dne 25. prosince se konala v synagoze svatba nejen v hebrejštině, ale v Polné poprvé také v češtině /Juliuse Suberta a Annu Aufrechtovou oddával rabín dr. Teffer z Kolína/. (*Pamětní kniha města Polné 1914-1934*, str. 186-188)

Dne 3. listopadu zahájila vyučováním svou činnost Odborná hospodářská škola v Polné, umístěná do budovy bývalé obuvnické firmy Mattausch a Haneschka na Horním městě. (Jan Dvořák, *Vznik a historie školy*, In: *10 let Odborné hospodářské školy v Polné*, vyd. v Polné 1932, str. 5)

Již značně rozšířená Husova knihovna /celkem 5 000 svazků knih/ byla přemístěna do prvního patra nadačního domu Marie Stuartové na Sezimově náměstí /zde sídlí dodnes/. (Gustav Vitek, *25 let Husovy knihovny v Polné*, str. 3)

1932 (70 let) Městské zastupitelstvo schválilo na svém lednovém zasedání návrh člena za komunistickou stranu – zdanit 5% dávkou všechny osoby v Polné s jměním nad 1 milión korun; tato nezákonná konfiskace majetku nespádající do kompetence zastupitelstva byla předmětem novinářské polemiky a usnesení muselo být nadříznými orgány následně prohlášeno neplatným. (*Pamětní kniha města Polné 1914-1934*, str. 339)

Okresní péče o mládež stravovala v lednu, únoru a březnu 200 dětí z Polné a okolí a vydala za tu dobu 8 658 obědů. (*Pamětní kniha města Polné 1914-1934*, str. 343)

Zemřel továrník František Sláma a celé jmění včetně továrny Za Barborou odkázal slepeckému ústavu v Praze; polenskou továrnu na výrobu kovové galanterie pak od ústavu koupil Ing. Karel Sázavský. (Jaroslava Hajnová, *Co možná nevíte o TKZ*, spol. s r. o., Polensko č. 2/1996, str. 16)

V dubnu a květnu pořádala v Polné místní Správa hasičské župy pod záštitou České zemské hasičké jednoty Župní hasičskou školu pro členy sborů dobrovolných hasičů z Polné a okolních obcí sdružených v župě; přednášky, praktická cvičení a odborné školení byly zakončeny zkouškou. (Osvědčení bratra Jana Šturce z Záborné z 29. května 1932)

Živnostenská škola pokračovací v Polné oslavila 50 let od svého vzniku /založena 1882 v Bakalářském domě čp. 48 se 127 žáky/, za tu dobu zde učilo 61 učitelů, nejvíce učňů – 231 – měl ročník 1925/26, v roce 1932 školu navštěvovalo 129 učňů, již však ani jeden obuvník. (*Pamětní kniha města Polné 1914-1934*, str. 344)

Pila Na Podhoře p. Jindřicha Procházky zavedla výrobu veškerých druhů beden, podnik zaměstnával 80-100 lidí. (Rudolf Radouš, *Průmysl a hospodářství Polenska*, str. 2)

Při pouťové taneční zábavě v hostinci U Koplů /později U Králů/ na Horním městě vypukl oheň, který se rozšířil na sousední domy u Bečků a u Skaláků. Nákladem 52 784,- Kč byla dokončena rekonstrukce silnice Na Podhoře. (*Pamětní kniha města Polné 1914-1934*, str. 348)

V Polné působilo 60 spolků, jednot, politických sdružení a dalších organizací /na každých 66 obyvatel jeden spolek/. Přístavba muzea /nový krov a střecha II. patra/ byla dokončena a vznikly tak nové místnosti pro muzejní expozice – sál rodáků, síň řemesel a památník odboje – a dílna. (*Pamětní kniha města Polné 1914-1934*, str. 350 a 353)

1942 (60 let) Sběrka Zimní pomoc vojínům v poli, nařízená protektorátními úřady, nebyla v Polné úspěšná. Dětský domov přemístěn z Varhánkova ústavu do zámku z důvodu pronájmu Varhánkova ústavu Tábora německých dívek za 12 000,- Kč ročně. Úředně byl zrušen Národohospodářský sbor pro Polnou a okolí. (*Pamětní kniha města Polné 1935-1947*, str. 290-291 a 306)

Dne 7. března zemřel v koncentračním táboře Osvětim Václav Škarka, učitel, osvětový pracovník a sokolský funkcionář z Polné, zatčený gestapem 28. října 1941. (*Pamětní kniha města Polné 1935-1947*, str. 293)

V březnu zvýšeny kontroly v obchodech a živnostech, sledovány zejména zásoby potravin a prodej střeliva. Legionáři byli vyloučeni ze všech veřejných funkcí. Zavedeny povinné dodávky kůží a kožek. Nákladem 80 000,- Kč vydlážděny ulice Havlíčkova a Komenského. (*Pamětní kniha města Polné 1935-1947*, str. 293-294, 296 a 299)

Po osmi měsících dokončil Otto Kratochvíl z Jihlavy 2. dubna opravu Sieberových varhan v děkanském chrámu v Polné. (poznámky Ludmily Vomlelové z deníku regenschoriho Antonína Marase z Poně)

Dle nařízení bylo ve dnech 2. až 8. dubna odevzdáno okupačním úřadům a následně odvezeno do Německa devět zvonů ze tří polenských kostelů, z nichž nejtěžší vážil 1 393 kg. (*Seznam polenských zvonů, odevzdaných v roce 1942*, Státní okresní archiv Jihlava, fond Vikariát Polná, inv. č. 283, karton 15)

Tricetří polenští Židé byli 14. května odvezeni do Terezína a odtud většina z nich do koncentračních táborů, odkud se po válce vrátily jen dvě ženy. (*Tricet let budování Polné*, vydal MěNV v Polné 1975, str. 7)

Tírna lnu Josefa Basche /dnes firma Kovak/ byla zkonfiskována a předána německé firmě Bergmann se sídlem v Lukách nad Jihlavou; v tírně, existující již počátkem 20. let, pracovalo až 30 zaměstnanců /po roce 1945 již provoz tírny nebyl obnoven a prostory Baschova hospodářství převzalo JZD Polná/. (Jan Krátký, *Poslední tírna lnu v Polné*, Polensko č. 1/1997, str. 3 a 6)

1952 (50 let) Výdaje MNV Polná činily za rok 1951 903 599,- Kč. Plán investic na rok 1952 – 660 000,- Kč /hlavní stavební akcí byla adaptace Bakalářského domu na Husově náměstí/. Městská jatka převzal do správy n. p. Masna. Komunální sdružený podnik měl 148 zaměstnanců. Při tzv. agitační neděli k MDŽ bylo v Polné vyhlášeno 170 závazků /polenské ženy odpracují 2172 brigádnických hodin, dodají 835 vajec a 390 litrů mléka nad kontingent/. (*Pamětní kniha města Polné 1952-1962*, s. 9-10, 28)

Polenské školy uspořádaly 13. dubna na Husově náměstí manifestaci proti bakteriologické válce v Koreji. Členky Národní fronty obcházely 20. dubna polenské domácnosti, zvaly na oslavy 1. Máje a sepisovaly závazky. Šedesát sedm žáků základní školy v Polné odpracovalo 1062 hodin na zalesňování. Pletářské závody Karla Havlíčka Borovského v Polné zaměstnávaly 154 žen a 6 mužů /celkové investice na stavbu závodu činily 7 miliónů korun/. Neplniči dodávek z řad zemědělců a chovatelů byli v červnu pohnáni před trestní komisi MNV. V prosinci byl na Polensku vyhlášen zákaz shromažďování pro šíření slintavky. Stavebními konfiskáty ve správě MNV Polná byly: Bakalářský dům na Husově nám. čp. 48, Ústav pro přestárlé v Havlíčkově ulici a dům čp. 374 v Nerudově ulici. (*Pamětní kniha města Polné 1952-1962*, s. 48-76)

1962 (40 let) Po odchodu Jaroslava Forstnera do důchodu se novým předsedou MNV stal Bohumil Oberreiter. V Polné soukromě hospodařilo 17 zemědělců; v městě bylo 19 koní, z toho 11 vlastnili soukromníci, 6 Státní statek a 2 Uhelne sklady. V lednu byl zaveden nový autobusový spoj Polná-Stáj-Jersín. Svazarm Polná zavedl výuku řízení motorových vozidel. Chřipková epidemie si vynutila prodloužení únorových prázdnin a zákaz plesů, provozu kina a bohoslužeb. Popel a domovní odpad svážel smluvně občan Folta koňmo, město zahrnuje do plánu zakoupení Kuka vozu. (*Pamětní kniha města Polné 1952-1962*, s. 384-386, 388, 391-394, 396, 404)

Na pozemku za Ovčínem byl dostavěn hospodářský objekt Státního statku – farma B. (*Třicet let budování Polné*, str. 15)

V Polné žilo 944 důchodců, jejichž měsíční důchod činil 277 673,- Kč, tj. v průměru cca 294,- Kč měsíčně na osobu. Zemědělskou školu v Polné navštěvovalo 81 žáků. V době výskytu chřipky od 5. února do 25. února vyhledalo v Polné lékařskou péči 1480 občanů, v době epidemie zemřelo 9 občanů starších 60 let. Rybářský spolek v Polné obhospodařoval 8 rybníků, 140 členů ulovilo za rok 1961 1213 kg ryb. Včelařský spolek měl 90 členů a vlastnil 600 včelstev. Stalina ulice v Polné byla v březnu přejmenována na ulici Rudé Armády. V doručovacím obvodu polenské pošty bylo registrováno 1493 rozhlasových kon-

cesí, 448 televizních a 80 rozhlasu po drátě. (*Pamětní kniha města Polné 1952-1962*, s. 401-402, 405, 411, 412, 422)

Byla dokončena stavba nové výrobní haly závodu Tokoz, započatá v roce 1961; závod zahájil výrobu vysazovacích závěsů na okna a dveře. (*Třicet let budování Polné*, str. 17; Jaroslav Hajnová, *Co možná nevíte o TKZ...*, str. 17)

Z Husova náměstí byla 1. dubna odstraněna městská váha. Soupis hospodářských zvířat u soukromníků vykázal 115 kusů skotu, z toho 72 krav a 126 prasat. Na Husově náměstí byla zřízena zastřešená autobusová čekárna. Muzeum uspořádalo v červnu výstavu „Božena Němcová na Vysočině“. Krajských motocyklových závodů, pořádaných 3. června polenským Svazarmem se zúčastnilo 54 jezdců. Po velké bouři 16. června přišla povodeň, voda z protržených rybníků u Ovčina zaplavila domky Neubauera, Pešáka a Chalupníka v Resslerově ulici a odnesla uskladněné dřevo; průtrž mračen splavila zeminu z polí, voda zatopila strojnou pily u nádraží a byty níže položených domků Na Šancích, v ulici Boženy Němcové, Nerudově a Pod Kalvárií. (*Pamětní kniha města Polné 1952-1962*, s. 424-425, 444, 449-450, 457)

Družstvo Elchron zahájilo provoz nové výrobní haly – automatárny, postavené na pozemku Za Nádražím, kde se začaly vyrábět brusky na parkety. (*Třicet let budování Polné*, str. 19)

Pomocná stráž Veřejné bezpečnosti v Polné měla 20 členů, velitelem byl Miloš Tvrdík. Domovní správa Polná spravovala 35 domů, 141 bytů a 27 provozoven. Poslanecké plénum schválilo návrh předsedy MNV Bohumila Oberreitera vyloučit ze svých zasedání veřejnost. Milice v Polné, které byly složeny pouze ze zaměstnanců družstva Elchron ukončily svou činnost /údajně se „...nenašel velitel“. Čsl. svaz Červeného kříže sdružoval v Polné 373 členů. Na Kateřinově byla dokončena kanalizace. Svazarm Polná měl 328 členů, z toho 39 žen. Nedostatek mléka, másla, masa a podzemnice olejné (burských ořechů) zapříčinil dlouhé fronty u obchodů s potravinami. Z důvodu nedostatku elektrického proudu pracovaly polenské závody v prosinci v době od 8 do 16 hodin. Za rok 1962 bylo v Polné registrováno 78 zemřelých, 57 narozených a 35 sňatků; v městě žilo 4284 obyvatel, čísel popisných bylo 836, bytů 1231. (*Pamětní kniha města Polné 1952-1962*, s. 467, 472, 499, 501, 515, 529-531, 551)

1972 (30 let) Sloučením Jednotných zemědělských družstev Janovice, Stáj a Záborná vzniklo k 1. lednu JZD Vysočina se sídlem v Záborné s výměrou 1 026 ha zemědělské půdy, 233 členy a 172 stálými pracovníky. (Stanislav Sobotka, *Janovice s osadou Skryššov*, vyd. Město Polná 2001, str.19)

Místní organizace Čsl. svazu zahrádkářů vybudovala na Palackého ulici lisovnu ovoce. (Rudolf Radouš, *Přijde jaro, přijde...*, Poln. zpravodaj č. 4/1990, str. 5)

V děkanské chrámu bylo zřízeno rozhlasové zařízení, do sakristie zaveden vodovod včetně odpadu. (z poznámek Ludmily Vomlelové)

Dne 25. září byla zahájena výstavba nového vodovodního systému /přiváděče, úpravny vody a rozvodů/ pro Polnou, Dobronín, Zábornou, Dobroutov a Ždírec se

zdrojem v Jamenském potoce; stavba byla dokončena v roce 1979 nákladem 25 milionů korun. (Milan Šup, *Teče voda, teče*, Polensko č. 4/1999, str. 13)

1982 (20 let) 22. květen byl posledním dnem provozu osobní dopravy na místní dráze Dobronín – Polná. (Richard Cila, *Poslední osobní doprava*, In: *Polenská lokálka 1904-1999*, vyd. Město Polná a Klub Za historickou Polnou 1999, str. 15)

Propagační výstavu „Sbírání na Polensku“ pořádanou Klubem filatelistů v Polné a Muzeem Vysočiny – pobočka Polná v prostorách muzea v zámku navštívilo od 13. června do 25. července 1450 zájemců. (záznam Bohuslava Hladíka)

V září se konal na hrbovském kopci v režii Domu pionýrů a mládeže V. Induse přebor minikár ČSR. (25 let Domu pionýrů a mládeže Valentina Induse v Polné, katalog výstavy - Polná 1978, str.13)

Proběhla rozsáhlá rekonstrukce Husovy knihovny /plynové topení, nová elektrická síť, nové podlahy a schodiště/. (Miluše Skočdoplová, *Polenská knihovna*, Polenský zpravodaj č. 7-8/1996, str. 11)

1992 (10 let) Z objektu a zařízení dřevovýroby OPP Jihlava /bývalý panský pivovar u zámku/ vznikla v lednu firma Teak spol. s r. o. s 27 zaměstnanci, zabývající se výrobou nábytku, speciálně lehkých křesel, sedacích souprav a židlí, součástí podniku je sklenářství a čalounická dílna. (Libuše Kubová, *Teak spol s r. o.*, Polenské listy č. 4/2001, str. 1)

Klub Za historickou Polnou a Městský úřad vydaly publikaci *Polenské pohádky a pověsti*, ilustrované Čestmírem Vašákem z Polné. (archiv KZHP)

Město vydalo publikaci kolektivu autorů *Polná 1242-1992*. (*Polná v roce 1992*, vydal Městský úřad v Polné, 1992, str. 13)

Následkem středověké orientace celostátního vedení a jeho spolupráce s komunisty byla v Polné v březnu rozpuštěna místní organizace Strany zelených /za 2 roky činnosti členové vysázeli 800 stromků, zabudovali 10 laviček v okolí Polné, vyčistili několik studánek.../. Polenští fotbalisté se po 6 letech probjovali do I. B třídy. Autor Lubomír Kubík z Brna vydal vlastním nákladem knihu *Hilsnerova aféra*. Úspěšně pokračovala rekonstrukce východního křídla zámku. (*Kronika Polné 1990-1996*, str. 38-48, archiv KZHP)

V červnu byly převezeny ze zhořského kostela sv. Markéty dřevěné plastiky lidového řezbáře Václava Potočky z Nadějova a uloženy v depozitáři polenského muzea. (Bohuslav Hladík, *Lidový řezbář V. Potočka z Nadějova u Polné*, In: *Vlastivědný sborník Vysočiny, odd. věd společenských*, MV Jihlava 1992, str. 259)

Od 21. do 28. června probíhaly v Polné oslavy 750 let nejstarší písemné zmínky o Polné /historický průvod městem, divadelní představení místních ochtoníků a loutkářů, výstavy 150 let pošty v Polné, Junák v Polné a Polná na obrazech a v grafice, koncerty, sportovní odpoledne na hřišti Slavoj ad./. (*1242-1992 – 750 let města Polné*, slovosatelny program, 24 stran)

Po zániku národního podniku Laboratorní přístroje zprivatizovala polenský závod Za nádražím společnost s r. o. Ekom Brno, se sídlem v Polné; přechod na výrobu variabilních stavebnic kovového nábytku se postupem času ukázal jako nevyhovující. (Jaroslava Hajnová, *Od Elchronu k Ekomu*, Polensko č. 4/1997, str. 21)

Husova knihovna registrovala 886 čtenářů, kteří si při 9 850 návštěvách zapůjčili 55 000 knih, časopisů a audiokazet. (*Polná v roce 1992*, str. 13)

Divadelní soubor Duha získal I. místo na národní přehlídce amatérských souborů ve Vysokém nad Jizerou. (*Polná v roce 1992*, str. 14)

Město prodalo dům čp. 50 České spořitelně. Na ozdravný pobyt přijelo 30 dětí z černobylské oblasti, postižené havárií jaderné elektrárny. Nejdůležitější stavební akce: kanalizace a komunikace v ul. Jungmannova a Indusova /2 604 000,- Kč/, komunikace Za nádražím /429 000,-/, plynovod v ul. Havlíčkova, Varhánkova, Indusova, Palackého a Karlovo n. /2 245 000,-/, rekonstrukce muzejní části zámku /4 242 000,-/, rekonstrukce školy v Poděbradově ulici /1 705 000,-/, zahájení výstavby autobusového nádraží v prostoru bývalého rybníku Školák /613 000,-/, odbahnění rybníku Špačák /281 000,-/, rekonstrukce vodovodu v ulicích Karla Čapka a Boženy Němcové /1 200 000,-/, zahájení výstavby přivaděče vody z Ochozského potoka do úpravní vody /619 000,-/, tělocvična v Domě dětí a mládeže /850 000,-/, zdravotní středisko /5 342 000,-/, úprava budovy školy v Janovicích na pečovatelský dům s byty /1 402 000,-/, úprava objízdky od Dobroutova na Kateřinov /576 000,-/. (*Polná v roce 1992*, str. 1-3)

Město Polná vlastnilo 12 bytových domů /138 bytů/ a obhospodařovalo 94 ha lesů, z toho v katastru Polné 58 ha, Nové Dvory 12 ha, Hrbov 14 ha a Janovice 10 ha; v průběhu roku bylo vytěženo 546 m³ dřeva /příjmy za dřevo činily 618 500,- Kč/. (*Polná v roce 1992*, str. 12)

V objektu kooperace býv. JZD a ČSSS za Ovčínem zahájila firma Dafe-Plast výrobu plastových oken, dveří a žaluzií; zpočátku zde bylo zaměstnáno 15 pracovníků, v roce 1996 již 70 dělníků s produkcí 2 000 oken měsíčně. (Jaroslava Hajnová, *Dafe-Plast v Polné*, Polensko č. 3/1996, str. 18)

41 zájmových kroužků v Domě dětí a mládeže navštěvovalo 509 dětí. Do základní školy chodilo 675 žáků a pracovalo zde 35 učitelů, 3 vychovatelky a 6 provozních zaměstnanců. Základní uměleckou školu v Zámku navštěvovalo 308 žáků. TJ Slavoj sdružoval 463 sportovců v 9 oddílech /fotbal, volejbal, atletika, lední hokej, stolní tenis, tenis, kulturistika, judo a ASPV/ (*Polná v roce 1992*, str. 15, 17, 19 a 22)

V domě čp. 43 na Husově náměstí otevřela svou pobočku Agrobanka Praha a.s.; Česká pojišťovna zakoupila od města dům čp. 48 na Husově nám. (*Polná 1993*, ročenka Městského úřadu, str. 29)

Dne 11. prosince byl v Polné ustaven místní klub politické strany Občanská demokratická aliance, předsedou byl zvolen MUDr. Pavel Zeman /po více jak 5 letech ODA v Polné zanikla/. (*V Polné je založena ODA*, Polenský zpravodaj č. 1/1993, str. 18)

*****

Redakce sděluje čtenářům Polenska, že obsah X. a XI. ročníku Polenska (roky 2001 a 2002) bude uveden v čísle 1/2003 – XII. ročníku.